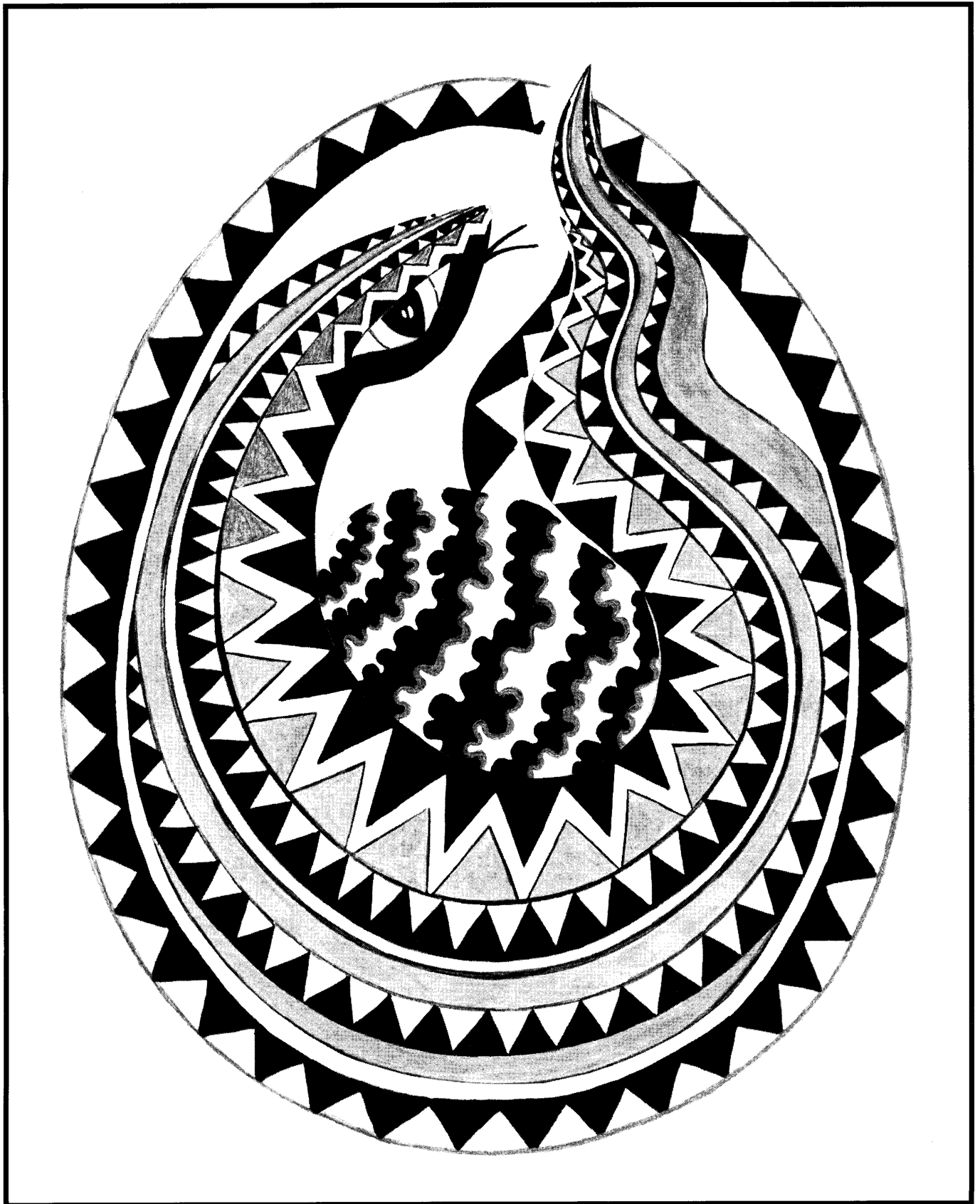

VI MÄNSKOR

Nr 2 2002 Kr 40:-

Till glädjens lov

Nyss träffades vi på SKV:s stämma i Olofström. I nyutslagen bokskog, i Harry Martinssons gamla Näbbeboda skola, med sjön nedanför och lärare Staafs stora världskarta på väggen i skolsalen. Kartan la han på golvet och reste med fingret över kontinenterna så eleverna fick för sig att han varit där överallt. I alla fall trodde Harry Martinsson det. När han själv, redan som trettonåring, kom sig ut på de sju haven tänkte han ofta: - Här har nog Staaf varit....Detta och mycket mer framför allt om författarens svåra barnaår, får vi veta av en kunnig folkhögskolelärare. Naturen var Harrys stora glädje och tröst och räddning, säger han. Och så lärare Staaf förstås. För oss senkomna utgör hans böcker, där han beskriver denna natur, t.ex. i Utsikt från en grästuva, i Nässlorna blomma, en stor glädje och tröst. Där finns inga bequerel och inga sura regn...

En klok människa, biologen Fredrik Sjöberg, uttalar sig i tidningen Vi om skolämnet Miljökunskap. Barnen lär sig att mäta surhetsgraden i vattendragen med ph-mätare, de lär sig att sortera sopor, och det är väl bra, men de vet ingenting om floran, kan inte artbestämma några blommor. Hur ska de kunna få en naturkänsla, bli glada över den första blåsippan eller över att strandskatan återkommit på våren, när de bara lär sig att allt i naturen är ett bekymmer och till besvär. En hemsk tanke slår mig. Gör vi i all vår iver likadant? Mäter och räknar vi bara antalet förfördelanden och tillkortakommanden? Hamnar glädjen på undantag? Det är ju ändå denna glädje som får oss att orka, som får oss att vilja bekämpa allt som är skevt och orättvist. Det är glädjen i kampen, som får oss att hitta nya lösningar, som gör oss påhittiga intelligenta.

I början av juni höll vi ett två dagars seminarium här ute på Orust där jag bor. Den kände fredsforskaren Johan Galtung föreläste, analyserade och diskuterade med ett 65-tal deltagare om djupkultur, det vill säga det kollektivt omedvetna och underförstådda. Galtung kom direkt från Afghanistan. Efter en mycket strapatsrik resa, med många komplikationer anlände han körandes sin husbil från Oslo, "Just in time". Hur orkar du?, frågar vi den nu 72-årige fredsforskaren. Ja ser du, jag har en sådan glädje i detta arbete! svarar han. Han fann det helt fantastiskt att nära 70 personer, unga som äldre, ville vara med på det äventyret. Att borra sig ner i djupkulturen, att hämta insikter och förståelse därur. Det blev högtidsstunder. Skratten ekade i den före detta gamla skolan, där vi också traditionsenligt avslutade med att sjunga Den blomstertid nu kommer. Inget ont ord idag. Utan bara glädje och förtröstan. Hur var det Rosa Luxemburg, min stora idol, sa? "om revolutionärerna inte är humana och inte förstår konsten att leva, hur kan de då skapa ett bättre liv för andra?"

Erni Friholt

Erni Friholt

Omslag:
Framsida:
Bild: Hedvig Hogen
Baksida:
Bild: Hedvig Hogen

VIMÄNSKOR

Nummer 2-2002

Årgång 55

Redaktionsadress:

Vi Mänskor
Linnégatan 21B
413 04 Göteborg
Tel/Fax: 031 - 14 40 28

Ansvarig utgivare:

Evy Hagman

Redaktion: Aase Bang,
Lisbet Ernbrink, Erni Friholt,
Zaida Hagman, Ditte Johansson,
Shirin Roodsari, Birgitta Tunovic

Layout: Ditte Johansson

Prenumeration:

4 nr/år 150kr
Postgiro: 90 24 - 1
Donationer och gåvor
Postgiro: 513 23 - 4

Skriv till oss!

Vi välkomnar alla bidrag,
men vi kan tyvärr inte
betala några arvoden.

Nästa nummer utkommer:

1 sept

Manusstopp:

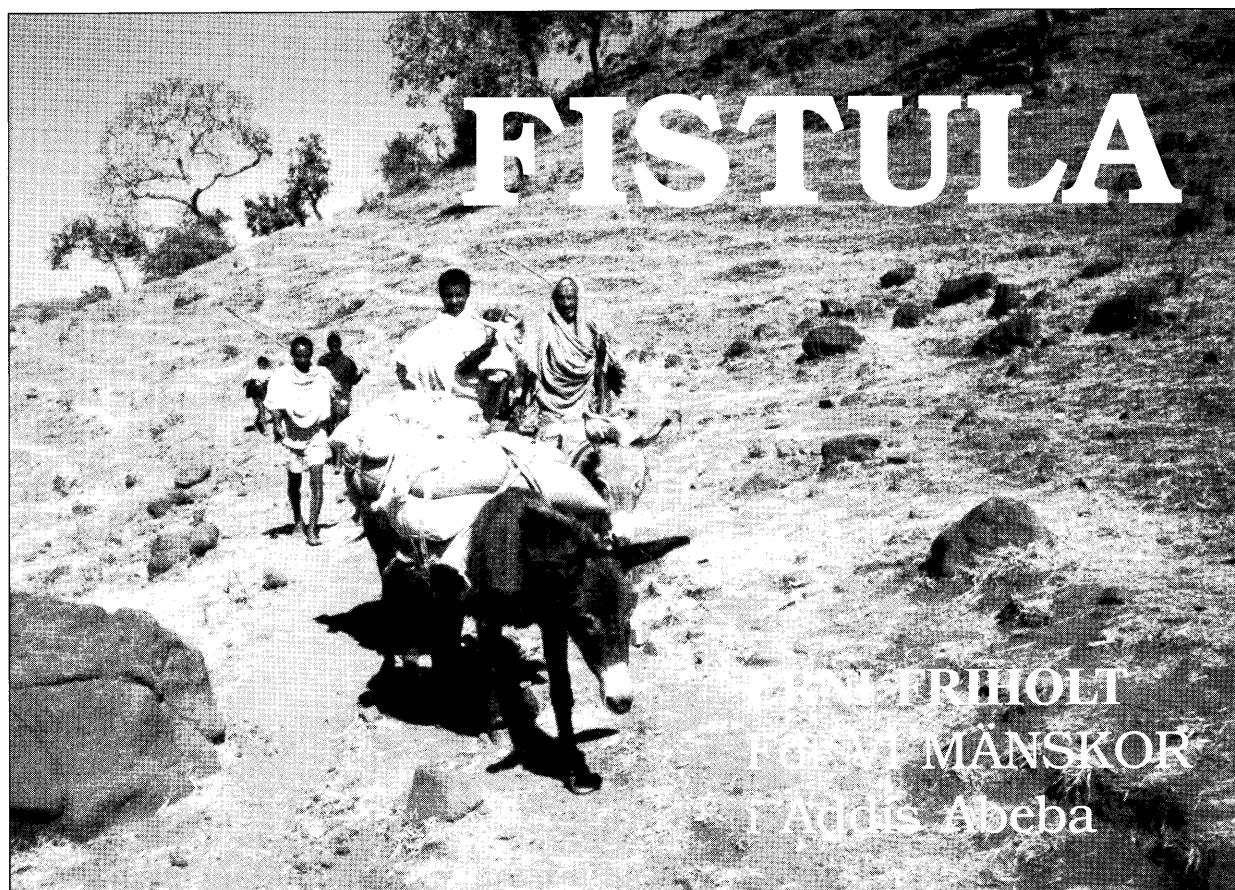
15 aug

Tryck:

Länstryckeriet i Göteborg

INNEHÅLL

Fistula Erni Friholt	4
Det skall vara på hennes villkor Aase Bang	6
Öppet brev till Statens Kulturråd	8
Solidaritetshuset i Lipnica Ett fredsprojekt som inte ger upp Aase Bang	10
1994 - det här är mitt 1994 Ni kanske har ett helt annat Josefin Karlsson	12
Från Läsekretsen Gunnel Malm	14
Jag tar kaninen Kiki Christoforidis	18
Förbundsstämman i Olofström Zaida Hagman, Elly Engstedt	20
Utbränd & kvinna i Sverige Birgitta Dimander	22
Iranian Images/Iranska Bilder Shirin Roodsari	26
Jordens Salt Hossein Mahini & Zaida Hagman	28
Om Böcker	30-34
SKV-sidor	35-39

En dag satt hon där utanför ingången till sjukhuset. Hon såg ut som en av de vanliga fistulapatienterna, klädd i trasor och med hungern skriven i ansiktet. Hon överlämnade ett hopskrynklat kuvert. Brevet inuti var skrivet av en missionär som bodde nere i söder, nära gränsen till Kenya. Han bad oss ta hand om denna kvinna som förlorat sitt barn vid en svår förlossning och nu var svårt handikappad med sin fistel i underlivet. Brevet var daterat för sju år sedan!

Men kära flicka, hur kunde det ta så lång tid att komma hit? Jag hade inga pengar till bussen... sa hon. Hon fick tigga sig fram och tigga om mat och vandra det mesta av den långa vägen till Addis Abeba.

Denna historia berättar doktor Catherine Hamlin vid vårt senaste besök på Fistulasjukhuset i mars-april i år. Men tusentals liknande historier skulle hon kunna berätta, lika rörande, berörande och upprörande.

Ty upprörande är det att få veta att 17 000 kvinnor årligen dör i Etiopien till följd av komplikationer i samband med havandeskap och förlossning. Att över 8 000 kvinnor drabbas av fistelskador och att sjukhuset, det enda i sitt slag i världen, kan ta hand om och operera något över tusen av dessa. De kan återgå till ett normalt liv, De övriga blir kvar i sin misär livet ut, läckande urin, utstötta, ensamma och osedda.

Lättast att säga är att allt detta händer på grund av att kvinnor har låg status i landet, att det i vissa delar fortfarande praktiseras den avskyvärda omskärelsen, och i synnerhet att många flickor gifts bort och blir barnaföderskor i de tidiga tonåren innan de är vuxna nog för detta. Och att sjukvården prioriterar andra områden.

Detta är förvisso sant, men sant är också att Etiopien är ett ytterst fattigt land (näst fattigast i världen efter Sierra Leone, enligt Världsbankens kriterier). Att två tredjedelar av befolkningen lever i "absolut fattigdom" och är konstant undernärda. Att 85% av befolkningen på 65,3 miljoner bor på landet. Att infrastrukturen, i form av framkomliga vägar och stigar, är obefintlig. I en tvåårig studie konstateras att 13% av de havande kvinnorna som gav sig i väg till något avlägset sjukhus för hjälp, dog på vägen! För hela landet fanns år 2001, 943 läkare, 873 barnmorskor och 7 723 sjuksköterskor, varav 42 med högre utbildning.

Det långvariga kriget mellan Etiopien och Eritrea har övergått till en "kall fred", och landet andas en viss optimism. Den tusen kilometer långa gränsen mellan länderna

skulle stakas ut och förhoppningsvis godkännas. Återstår "bara" att skapa en minfri zon längs denna gräns.

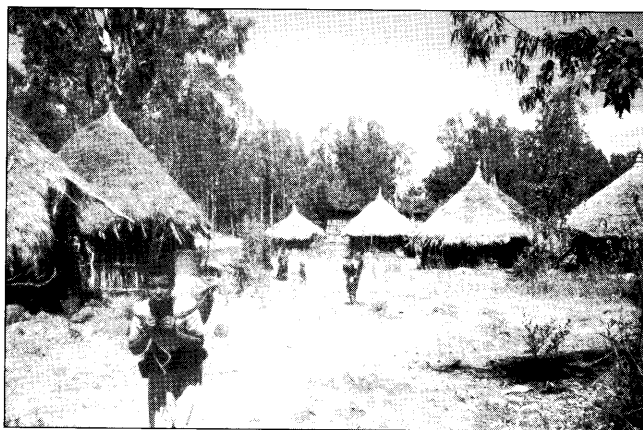
Allt påverkar naturligtvis existensen och behovet av Fistulasjukhuset. Man bedriver sin verksamhet helt och hållet med hjälp av donationer som samlas in i olika delar av världen. Den etiopiska staten varken kan eller vill för närvarande ta över driften. Dock får en del av läkarna sina löner från Hälsodepartementet. För doktor Hamlin, som nu arbetat i Etiopien i mer än 40 år, betyder det ung. 2.500 kronor i månaden. Man kan och skall naturligtvis inte jämföra med vår prisnivå, men ändå förklarar också detta att så många, framförallt läkare, flyr landet. Det sägs att det finns fler etiopiska läkare utomlands än hemma.

Förlossningsskadade kvinnor är inget "fenomen" enbart i Etiopien. I många länder i Tredje världen är barnafödandet på liv och död. Till Fistulasjukhuset kommer därför fler och fler läkare från länder i Asien och Afrika för att lära, och från sjukhuset åker ett team ut på landsbygden och till andra länder när det är möjligt. Det är alltid en avvägning och en fråga om resurser. Från någon gåvogivare kom en donation i form av en fin jeep, vilket gör det möjligt att ge sig ut på dessa äventyrliga resor och ha med all utrustning som behövs. När vi var där befann sig halva läkarstyrkan i Tschad.

Vi deltog en dag i operationssalen där fem kvinnor opererades samtidigt. Doktor Hamlin, nu 76 år, tar sig fortfarande an de svåraste fallen. Det var fascinerande att iakttaga skickligheten (även om jag nästan svimmade) och att uppleva den kärleksfulla omsorg som visades kvinnorna.

Men den största sorgen och omsorgen ägnas åt tankarna att förhindra att så många kvinnor skadas. Den förebyggande vården i form av information. Att få tag på kvinnor i riskzonen, att utbilda de opererade kvinnorna så att de, efter hemkomsten, kan bli "ambassadörer" för den förebyggande mödravården i sin bygd. De på sjukhuset utbildade läkarna avkrävs också rapporter över vad de har gjort hemmavid och med Hälsoministeriet har man tät kontakt. Ministeriet är helt enig med sjukhuset om att det behövs fler barnmorskor, fler små kliniker, inte stora sjukhus.

Men, som Mrs Hiwot på Hälso-ministeriet torrt konstaterade: Nu är det aids/hiv. Och det tar man verkligen på allvar. Därav dör ju inte bara kvinnor utan även män. En speciell avdelning har inrättats och pengar kommer bland annat från Världsbanken. På Fistulasjukhuset kan man än så länge bara göra stickprover, och flera hiv/aids fall har

konstaterats. I hela landet lär det vara så mycket som 8%.

Och så finns detta skriande behov av framkomliga vägar och stigar. Runt om Addis växer det nu fram stora motorvägar, som ögonblickligen ockuperas av åsnekaravaner och horder av getter, på väg till slakt. Men jag ser den kvinnan framför mig som går i födslovändor och som beskrevs i ett brev från sjukhuset till Världsbanken: "...Försening betyder död!... Även om kvinnan ofta har hjälpende händer för att ta henne till en sjukstuga eller liknande, kanske hon inte kan det för det finns ingen väg att ta sig dit på. Även under goda förhållanden är det svårt att klättra nerför branta bergsidor. Lägg därtill att den kvinna som ännu kan gå får täta sammandragningar, och svaghet inträder efter långvarig födslovända. Resan blir skräckfylld. För kvinnan som har värkar och blöder, är i chocktillstånd eller har konvulsioner, är det en mardröm till och med att bäras på en bår. Och hennes hjälpare kommer att minnas detta med skräckkänslor..."

För att uttrycka sig som Sveriges utrikesminister Anna Lindh "Detta är oacceptabelt!"

SKV hjälper till att samla in pengar för att Fistulasjukhuset skall kunna fortsätta sin verksamhet. Vill du också hjälpa till så är postgiro-numret 90 02 96 – 5

Dr Hamlin och Erni Friholt utanför sjukhuset.

Foto: Aase Bang

”DET SKA VARA PÅ HENNES VILLKOR!”

Aldrig har samarbetet kring Internationella kvinnodagen varit så bred i Karlstad som i år. Ett tjugotal organisationer ordnade seminarier, torgmöte, fackeltåg och kvällsmöte. Allt var i princip klart när Josefin ringde och berättade att de unga feministerna planerade ett eget demonstrationståg och ett timslångt möte på Stora Torget med körer, dans och tal, innan det ”vuxna” arrangemanget. - Nej, det går aldrig, sa jag, som har ordnat 8 mars-demonstrationer i trettio år. Tänk på att det är början av mars. Det kan bli snöstorm eller spöregn. En hel timma, det är alltför lång tid. Ordna en tjejjest i maj i stället... Men Josefin ändrade sig inte. - Blir det kallt har vi gjort tuffa mössor som man kan köpa. Regnar det får väl folk ta med sig paraplyer.

Så de unga tjejerna ordnade ett glatt och festligt möte, med banderoller och ballonger, med sång och tal och ”fuldans”, och solen strålade från klar himmel, och därefter fortsatte kvinnodagen med allvarliga tal till minne av Fadime Sahindal. Ett långt fackeltåg vandrade sen iväg till Betlehemskyrkans trevliga café, där mer än hundra kvinnor i alla åldrar strömmade in och tog del av ett omväxlande program.

Vi både skrattade och grät, och aldrig har det varit en mer lyckad kvinnodag i Karlstad.

Bland annat höll Josefin, som representant för Tjejjouren, ett anförande som vi återger på annan plats i tidningen. Josefin Karlsson är 24 år. Hon ser ut som en ung valkyria, lång och blond och blåögd. (Just nu är håret hennafärgat, men det är övergående?). De senaste månaderna har jag ofta träffat henne på stan med barnvagn. Men nu sitter vi i kvinnojourens lokal *Amanda*, där jourens öppna verksamhet äger rum, och Josefin berättar om Tjejjourens verksamhet.

Landets kvinnojouurer tar hand om kvinnor i kris, men de ska vara över arton år. Unga tjejer kan ringa dit och få stöd och hjälp, men de kan inte bo där, bara få prata med någon vuxen. Därför tog tre yngre kvinnor, aktiva i Alla Kvinnors Hus i Karlstad, initiativet till bildandet av en Tjejjour. Det skedde efter ett upprop från ROKS. Nu är det ca trettio tjejjouurer runt om i landet. Det är den snabbast växande rörelsen i Sverige för närvarande, berättar Josefin.

Här startade de hösten 2000 med en studiecirkel, för att komma fram till vilka frågor som berör dagens unga, och bestämma sig för vad de ville arbeta med.

Målgrupp

Främsta målgruppen är flickor i högstadiet och gymnasiet, men det finns inga formella åldersgränser. Varje måndagskväll har Tjejjouren telefonjour mellan

sex och halv nio, dessutom har de en mailjour. Det vill säga de har en hemsida där tjejer kan kontakta jouren, och de får då garanterat svar inom 48 timmar. - Många frågar bara vad vi gör, eller ber oss komma till deras skola, säger Josefin, men vi får också allvarliga rop om hjälp. En tjej ringde till exempel från en annan stad och var förtvivlad. Hon hade varit utsatt för våldtäkt, misshandel och rån, och hade blivit väldigt dåligt bemött av både polisen, socialen och en psykolog. Nu ville hon ha hjälp att komma i kontakt med en självhjälpsgrupp med våldtagna kvinnor.

- Hur visste hon vart hon skulle vända sig? -

Vi var med i tv-programmet Silikon. Det enda seriösa inslaget i det skitprogrammet!

- För att gå med i Tjejjouren, fortsätter Josefin, måste man först delta i en studiecirkel, där vi behandlar områden som misshandel, anorexi, kroppsfixering och feminism. Vi pratar också om normaliseringsprocessen, det som händer *innan* han börjar slå. När han vill bestämma allt i tjejens liv, vilka kläder hon ska ha och vem hon ska omgås med.

- Vi arbetar förebyggande, är ofta ute i skolorna och träffar tjejer. Vi vägrar släppa in killar. De behöver sannerligen också lära sig om samlevnad och feminism, men då får skolorna bjuda in män som kan hålla i den delen. Det är inte vår sak att fostra killarna, det måste de göra själva.

- Vi nattvandrar också, är ute vid Valborg och studentexamen och liknande helger. I fredags var vi fyra stycken som var ute.

- Det måste vara lite otäckt, säger jag, berusade killar kan väl bli aggressiva? Vad tycker du förresten om feministiskt självförsvar?

- Jag är kluven, eftersom jag inte tycker om våld. Å andra sidan lever vi i en brutal verklighet, det är viktigt att kunna försvara sig. Det är viktigt att lära sig att utstråla självsäkerhet, det räcker ofta för att avvärja ett övergrepp. Och när vi nattvandrar är det bra att veta vad vi kan göra om vi kommer i en besvärlig situation.

När vi nattvandrar tar vi alltid tjejens parti. Vad är systemskap annars? Vi lämnar till exempel aldrig en full tjej, men hjälper henne hem. Kanske kan hon dela taxi med någon.

En liten dotter

- Vem är du själv då, Josefin? Jag brukar träffa dig på stan med barnvagn. Du har en vacker liten dotter. Var är hon idag? På dagis?

- Min sambo Marcus är hemma med henne.

Hon är åtta månader och heter Judit Victoria. När jag väntade Judit förlorade jag min farmor, och jag blev så glad över att få en dotter som jag kunde uppkalla efter henne.

- Hur länge har du jobbat med Tjejjouren?

- Jag var med från början. Nu arbetar jag halvtid här, är arbetslös resten av tiden. Jag har aldrig haft fast jobb, har alltid jobbat i projekt. Bland annat på muséet, där vi lät ungdomar i ett bostadsområde dokumentera sin verklighet. Det blev en rolig utställning.

I framtiden vill jag gärna ha något socialt arbete. Och så vill jag gärna skriva. Jag har lett skrivarcirklar och jobbat med teater också.

Aktioner mot porr

- Sista veckan i april var förresten en aktionsvecka mot porr, berättar hon. Vi ordnade en heldag där vi bland annat studerade porrtidningar - många tjejer vet ju inte vad det rör sig om, de har aldrig sett de värsta avarterna. Det finns nu också en porrtidning för tjejer. Den heter *Feel It*. Den enda skillnaden är att den även visar nakenbilder på killar, men det är dock en stor skillnad. Både tjejer och killar strippar i tidningen, men medan killarna börjar fullt påklädda med portfölj och slips och visar att de har pondus, att de är någon, så är tjejerna nakna redan på första bilden och poserar i uppfläta positioner. De är sexobjekt, inget utöver det.

Josefin berättar att de också gör miniaktioner, som till exempel att vända på porrtidningarna i affärernas tidningsställ. -Det gör jag också ibland, säger jag, när jag blir riktigt förbannad. I Kvinnoligan i Lund hade vi klisterlappar med kvinnomärket och texten "Här förtrycks och förnedras kvinnan", som vi klistrade på butiksfönstren. Något att använda på billighetsaffären Pekås, kanske, där utbudet av porr är hemskt?

- Ni är ganska unga, de flesta är väl gymnasister,?

- Nej, de flesta av oss är mellan 20-25, och intresset är stort från tjejer som studerar på universitet.

- Hur är samarbetet med äldre generationer?

- Vi samarbetar jättebra med Alla Kvinnors Hus. Och vi har deltagit i seminarier och möten med kvinnor från andra kvinnojourer. Det är klart att det finns generationsmotsättningar. Vi tycker till exempel att en tjej ska få göra vad hon vill, så länge det är hon själv som vill det. De blev lite chockade när vi pratade om KK, det vill säga knullkompisar - att man ligger med varandra för vänskaps skull utan att vara förälskade.

Det utnyttjar nog killarna!

- Det var deras reaktion också, men vi tycker det är bra för doms som trivs med det. Om tjejen vill är det OK, men det ska vara på hennes villkor.

Aase Bang

VI MÄNSKOR diskuterar med STATENS KULTURRÅD

SKV har hos Statens kulturråd ansökt om stöd för tidskriften *Vi Mänskor* men fått avslag. I ett öppet brev ställt till Statens kulturråd har SKV protesterat mot avslaget. Här följer det öppna brevet och Statens kulturråds svar.

ÖPPET BREV TILL STATENS KULTURRÅD

I december 2001 avslog kulturrådet SKV:s ansökan om produktionsstöd till tidskriften *Vi Mänskor*. Vi vill med detta brev protestera mot detta avslag.

De formella kraven för att få stöd är att tidskrifterna inte får gå med vinst eller kan tänkas klara sig utan statligt stöd. Bredden av åsikter och kvalitén på innehållet ingår också i bedömningen. Slutligen prioriteras barn- och ungdomstidskrifter

Vilken mångfald finns i Sverige då vad gäller tidskrifter för fred och jämställdhet? De flesta sådana tidskrifter har gått under. De kvarvarande är ganska få. Hur Kulturrådet kan anse sig främja mångfald där denna genre ingår är för oss en gåta.

Vi *Mänskor* har nu lyckats med en utgivning utan att få statligt stöd under ett antal år. Detta har vi lyckats med endast tack vare obetalt arbete av skribenter, fotografer, redaktion och distributörer. Naturligtvis är denna lösning inte hållbar i längden och snart är gränsen för frivilligt, obetalt arbete nådd inom organisationen. Medarbetarna börjar bli utmattade och det kan bli svårare att uppnå den nivå vi har.

Trots att inga medel har funnits anser vi att tidskriften lyckats behålla sin traditionella bredd. Detta framgår av de mycket varierande teman som tagits upp. Det finns en fast läsekrets, men med inga medel är det ytterst svårt att vidga den och nå ut till nya läsare. Det hela blir som en ond cirkel; inga medel – svårare att arbeta – färre läsare – inga medel.

Vi anser att det behövs en tidskrift av detta slag som handlar om fred och jämställdhet, sett från partipolitiskt oberoende vänsterkvinnors horisont, som är relativt lättläst och vederhäftig, utan att bli akademisk. Intresset för breda politiska frågor har under de senaste åren ökat, inte minst bland unga människor, och intresset för feminism likaså. Vi får ofta förfrågningar om gamla nummer, som tagit upp teman som återigen blivit aktuella.

Kort sagt, vi vet att *Vi Mänskor* fyller ett stort behov. Det finns ingen liknande tidskrift och vi menar att tidskriften i hög grad bidrar till den mångfald det talas om.

SKV:s medlemmar, samlade på stämman i Olofström den 4–5 maj 2002 uppmanar Kulturrådet att enligt sina föreskrifter och regler tilldela tidskriften *Vi Mänskor* det stöd den faktiskt länge förtjänat.

Olofström den 5 maj 2002
Enligt uppdrag

Erni Friholt
Erni Friholt
Ordförande

Svar från statens kulturråd 2002-05-16

Ang. produktionsstöd för kulturtidskrifter år 2002 – öppet brev

Produktionsstödet för kulturtidskrifter syftar främst till att värna det offentliga samtalet och yttrandefriheten genom att främja bredd och mångfald i utgivningen av kulturtidskrifter.

Precis som det sägs i det öppna brevet har Kulturrådet att väga in ett flertal aspekter när det gäller bedömningen av stöd för kulturtidskrifter. Vid sin bidragsfördelning eftersträvar rådet bredd och mångfald i den totala utgivningen och kvalitet i den enskilda kulturtidskriften. En annan förutsättning är att tidskriften syftar till att nå en allmän publik. Dessutom är stödet utformat som ett så kallat förlusttäckningsstöd vilket innebär att stor vikt läggs vid tidskriftens ekonomi. Tidskrifter som har eller *bör* ha möjlighet att driva tidskriften utan statligt stöd ges inte bidrag. Det senare är dock snarare ett unikum, än en realitet i kulturtidskriftsvärlden.

Sist men inte minst måste Kulturrådet också ta hänsyn till storleken på det totala stödet till enskilda kulturtidskrifter. Nivån på stödet har i princip varit oförändrad sedan början på 1990-talet och den har alltså inte följt prisutvecklingen vad gäller kostnader för distribution, tryck löner m.m. Detta har fått till följd att Kulturrådet i allt större utsträckning måste prioritera hårdare bland de sökande. Det drabbar i första hand redan hårt pressade mindre tidskriftsredaktioner och nystartade tidskrifter, vilket är beklagligt.

Tillgängliga medel för produktionsstöd år 2002 är redan fördelade. Produktionsstöd för kulturtidskrifter fördelas årligen. Sista ansökningsdatum är den 15 september varje år.

Med vänlig hälsning

Maria Ågren
Avd. för litteratur, bibliotek och kulturtidskrifter

(Dig som har orkat läsa ända hit dig beundrar vi)

Kommentar:

Statens Kulturråd förefaller inkonsekvent i sin inställning. Produktionsstödet ges till tidskrifter för att främja yttrandefrihet och mångfald osv. i tidningsutgivningen men när Kulturrådet måste göra hårdare prioriteringar på ekonomin då är det i **första hand** de små och redan hårt pressade tidskrifterna som drabbas. Är det inte de som i första hand borde främjas? Beslutet om produktionsstödet fattas av Kulturrådets styrelse efter förslag av en referensgrupp. Det skulle vara intressant att få veta vilka som sitter i denna referensgrupp.

Solidaritetshuset i Lipnica - ett fredsprojekt som inte ger upp

Vi har flera gånger här i Vi Mänskor berättat om Ship to Bosnias stöd till gruvbyn Lipnica i nordöstra Bosnien. Medan kriget fortfarande pågick reste fartyget M/S Haväng med insamlade förnödenheter till de krigsdrabbade i Bosnien, och bl a till Lipnica, där människorna fortsatt leva i fred med varandra trots olika etnisk bakgrund. Man beslöt att samla in pengar till ett medborgarhus, Solidarity House, i Lipnica.

När jag kontaktar tecknaren Gunna Grähs ska hon resa till Lipnica dagen efter. Hon har varit där åtskilliga gånger efter att hon 1994 blev tillfrågad av Leif Jansson, initiativtagare till Ship to Bosnia, att göra en logotyp för projektet. Det blev den gamla sjömanssymbolen Tro, Hopp och Kärlek - efter ett förslag av Eva X. Moberg, berättar Gunna.

Hur går det med bygget? frågar jag,

- Nu bygger vi äntligen. Vi har strävat i många år för att få fram pengar till bygget. Insamlingen gick väldigt bra till en början, men under åren har fokus flyttats från Bosnien. Det händer så mycket på andra ställen i världen. Det är svårt att få utrymme i nyhetsmedier. Husgrunden, som Ulf Lundell finansierade, finns redan, men vi tvingades inse att vi inte skulle få råd att bygga det ursprungliga, större huset som ritades av professor Bengt Edman.

Vi bad arkitekten Ralph Erskine förminska huset, men det var svårt att göra det, och ändå behålla Bengt Edmans intentioner. Istället ritade Erskine och hans arkitekter ett helt nytt hus, mindre och billigare, men med samma funktioner som Edmans hus. Där kommer att finnas ett stort mötesrum, ett IT-café för ungdomarna, plats för musikövningar, barnverksamhet, biblioteksverksamhet, ett litet rum för tandläkare med mera. Vi har fått 500 000 vardera i bidrag från ABB och Radiohjälpens, och själva dragit in lika mycket. Målet är två miljoner kronor, och för

det får vi ett bra hus. Än saknas några hundratusen, men insamlingarna fortsätter, och pengarna räcker för att starta bygget. Vi har bestämt invigningsdatum till den 28 september.

Kvinnorna arbetar med ett odlingsprojekt som drivs av Svenska Lantarbetarförbundet (numera Svenska Kommunalarbetarförbundet) med pengar från Olof Palmes internationella centrum. De har nu tre växthus där de odlar grönsaker, och har också fått utbildning i odling, organisationsverksamhet, bokföring och annat som behövs.

Ship to Bosnia har en koordinator för projektet i Lipnica, danskan Marie, som avlönas med hjälp av ett bidrag från Forum Syd. Det är ett sätt att fortlöpande hålla verksamheten igång.

Ship to Bosnia föddes som ett vänskapsprojekt, och har fortsatt att utvecklas som ett sånt. Vi möts med stor tacksamhet och glädje, för att vi orkat fortsätta kämpa och inte svikit vårt löfte till människorna i byn. Under åren har, i väntan på bygget, mängder av olika verksamheter dragit igång för barn, ungdomar, kvinnor och pensionärer, med hjälp av bidrag och riktade insamlingar. Bl a har Radiohjälpens betytt mycket för ungdomarna, som kunnat gå kurser i bl a data och engelska. Ship to Bosnia har byggt en bollplan, och startat en verkstadsskola för ungdomarna. Nu kan vi känna att vi valt rätt, inte minst när vi hör från borgmästaren i Tuzla att kommunen

nu försöker satsa på Lipnica som ett framtida utvecklingsområde. Det behövs verkligen, eftersom arbetslösheten är 80 procent sedan gruvan lades ner.

När det gäller attityder i Bosnien, hur man kan lära sig leva tillsammans igen, behövs det goda exempel, inte minst psykologiskt. Lipnica är ett sådant exempel. SIDA stödjer sedan tre år byrådet Open Society Lipnicas försoningsarbete. Genom att ordna konferenser på teman som mänskliga rättigheter och demokrati, när man vanligt folk på orter runtom i Bosnien, och bidrar till att skapa ett nätverk av likasinnade.

Motståndet mot samexistens kommer inte från människorna, men från nationalistiska politiker som sitter kvar sedan kriget och som hindrar försoningen.

Samarbetet med kvinnorna i Lipnica är roligt. I maj var två av kvinnorna på besök i Sverige. (Vi samlade pengar till resan utanför byggbudgeten, de medlen får inte röras).

Våra gäster heter Senada Malcocevic och Sefika Delic. De kom för att titta på ekologiska odlingar och barnverksamhet i Sverige. Bland annat deltog de i organiserandet av Barnfestivalen i Rålambshov på Kungsholmen i Stockholm. De var också i riksdagen för att träffa Carina Ohlsson, socialdemokrat från Skövde, som besökte Lipnica 1999 inför ett kvinnoseminarium, tillsammans med representanter från bl a ABF, s - kvinnor och Kvinnoforum. (Se Vi Mänskor). I riksdagen fick de också hälsa på jordbruks- och jämställdhetsminister Margareta Winberg.

En sån här resa är värdefull, inte bara ur utbildningssynpunkt, men också för att kvinnorna på ett tydligare sätt kan se hur organisationen Ship to Bosnia fungerar. Det är ovanligt att de stora hjälporganisationerna arbetar helt idéellt, så som vi gör utifrån vårt lilla kyffe i Stockholm.

Ett sätt att stödja Solidarity House är att köpa skivan "Tårtan", med musik från det populära barn-

programmet som gick på TV för några år sedan. En rolig skiva, det kan jag intyga, med bland andra Carl Johan de Geer, Rebecca Afzelius, Maria Blom och Pierre Ström. Skivan kan beställas på telefon 08-462 05 32 eller via hemsidan,

www.shiptobosnia.se.

Ship to Bosnia har i grunden inspirerats av solidariteten hos de bosniska gruvarbetarna. När engelska gruvarbetare för många år sedan låg i strejk, skickade gruvarbetarna i Tuzla varsin dagslön. När kriget kom till Bosnien ville de engelska arbetarna ge en gengäva, och började skicka mjöl med lastbilar genom Europa. Men Leif Jansson, som har varit sjöman och hamnarbetare, insåg att det vore mycket mer effektivt att skicka en båtlast med förnödenheter. Nu väddar han och Gunna och de andra i organisationen att vi ska hjälpa dem att få ihop de sista hundra tusen kronorna till Solidarity House! Postgirokontot är 90 06 35-4.

Aase Bang

Bild: Gunna Grähs

Nu bygger vi Fredens Hus i Bosnien. Några tegelstenar fattas.

I sommar bygger vi Solidarity House i Lipnica, Bosnien. Ett hus för möte mellan människor av olika etnisk bakgrund som vill arbeta för fred- och försoning på Balkan. Med de bidrag vi hittills fått in har vi kunnat bygga grunden till huset. En boplän har uppförts intill. En rad verksamheter i byn har startat och på husgrunden har redan hållits flera konferenser med deltagare från hela Balkan.

I samråd med byborna i Lipnica har Solidarity House nu hittat sin slutgiltiga form. Huset innehåller ett stort mötesrum,

IT-café för ungdomarna, biblioteksverksamhet, rum för barn, kvinnor och pensionärer. Huset har ritats av en grupp arkitekter under ledning av Ralph Erskine och byggnadsingenjör Helmut Junkers ansvarar för bygget.

I sommar börjar vi bygga.

Vi hoppas att du vill bidra med en symbolisk tegelsten till bygget. Vad din tegelsten ska vara värd – t ex 100, 200, 1000 kronor – bestämmer du själv. Tack.

PG. 90 06 35-4

1994 – det här är mitt 1994

Ni kanske har ett helt annat

Av Josefin Karlsson

Jag var tånnis då, gick i nian. Jag hade mitt tjejgäng och de var det bästa och viktigaste jag hade i hela världen. Och det var grunge som gällde: gamla kläder, second hand, stickat, virkat, för stort och för smått. Det mesta köpt på Myrorna eller Frälsis och vi spelade i band, repade, pratade politik, tyckte lika, tyckte olika, satt uppe på natten, smygrökte, skrev poesi, drömde om att flytta hemifrån, kanske bo i slott med vallgrav, kanske bo i kollektiv bara vi tjejer och äta grönsaker och ligga under filtar med varma tröjor och lyssna på folkmusik och progg och bara vara.

Man kan säga att vi önskade att det var 1974.

På en och samma gång var allt tokroligt och dödsallvarligt. Vi var vakna på nätterna och skrev historier och allt var lite absurt, internt och gapflabbigt. Men i botten på allt det roliga fanns själen och allt gjorde otroligt tonårsont på ett sätt som jag saknar ibland och blir påmind om när jag ser fulla tjejer utanför Mc Donalds på fredagskvällen. De gråter och håller om varandra och säger:

– Jag tycker så himla mycket om dig, vi måste hålla ihop du och jag.

Och vi höll ihop det gjorde vi verkligen.

Mitt i allt det här så blev jag kär i skolans tuffaste kille. Han som ingen i mitt tjejgäng gillade och jag gillade honom inte heller egentligen, men ändå så blev jag så där attackkär. Och jag ville inte säga något; jag ville helst att ingen skulle veta. Jag ville helst att det skulle gå över.

Skolans tuffaste kille, vi kan kalla honom vid hans rätta namn: G-son. Han hade den oskrivna rätten att få ta på alla tjejer som han ville. Var han ville. Han fick säga könsord, kasta isbollar, slänga mycket mat i matsalen, komma för sent, sitta längst bak i bussen. Och ingen sa något om det.

Han fick ha hur dåliga betyg som helst för hans föräldrar hade bra jobb och tjänade mycket pengar och bodde i ett hus med handmålad, säkert designad, brevlåda. Och när G-son blev stor så skulle han bli handbollsproffs och för det behövdes inga bra betyg.

Sist på fredagseftermiddagarna hade vi bild och det var mest stök och stoj och vikkubbar. I bildsalen satt vi i bokstavsordning och jag önskade många gånger att jag kunde få heta Fridh eller Hedlund så jag kunde få sitta bredvid G-son.

Men det behövdes inte. En fredagseftermiddag på bilden frågade han mig om jag ville följa med honom på toaletten efteråt. Ja, det var så han sa. Jag var ganska kaxig och sa att det är väl klart att jag vill det. Folk trodde säkert att vi skämtade.

Foto: Aase Bang

Josefin Karlsson

Det brukade vara den jargongen runt G-son. Men det gjorde vi inte. När alla gått var det bara vi kvar och jag var livrädd och kände mig otroligt liten och vi skulle gå in på toaletten tillsammans.

– Vad ska vi göra nu då? sa G-son

Vad ska vi göra nu då, tänkte jag. Jag visste ju vad jag ville göra. Hångla så klart... Och det var inte så svårt att få till det. Han stod hyggligt nära med sitt ben mellan mina och hans mun darrande nära min.

Jag minns inte vem det var som började. Och jag minns inte hur länge det pågick.

Jag minns bara hur jag efteråt gick mot mitt skåp, det smakade salt om mina läppar och jag tog buss nummer tretton hem till Horsensgatan.

Herregud, jag hade hånglat med skolans tuffaste kille. Herregud, jag höll på att smälla av, jag skrev sidvis i min dagbok, men jag teg. Vad skulle mitt tjejgäng säga? Vad skulle hans vänner säga? Vi teg båda två.

Nästa fredag hände samma sak. Vi hade inte pratat om det som hänt eller gjort upp ny tid eller plats för att göra om det. Men vi hade tittat på varandra ordentligt mycket under veckan så jag blev inte överraskad när han föreslog samma sak på bilden på fredagseftermiddagen. Det kändes busigt. Det var ett spel som vi båda var med på.

Den här gången behövde vi inte diskutera om vad vi skulle göra – utan vi bara hånglade på. Vi hånglade tills jag fick så där ont i hjärtat som man får i sådana här sammanhang och tyckte att det passade att säga någonting, lova någonting, komma överens om att vi

kanske skulle bli ett par, göra upp en dejt utanför skoltoaletten.

Jag hade sett framför mig att vi skulle hängla på skolgården, att han skulle vänta på mig vid skåpen och att jag skulle följa med honom hem efter skolan och dricka te och se på film och...

Allt blev jättekonstigt när jag sa att jag var kär i honom. Vi passade liksom inte ihop i verkligheten. Allt slutade lite snopet, jag gick ner för trappan hämtade läxorna i skåpet och när bussen åkte förbi hans hus ville jag gråta.

Okej mitt hjärta gick sönder, men jag tänkte ändå att det här var väl allt. Nu kommer jag förvisso att älska honom hela livet och dö djupt olycklig. Tack och adjö. Kul kul. Nästa vecka får jag klara mig utan hängel.

Men nu kunde ingen av oss hålla tätt längre om vad som hade hänt. Jag invigde hela tjejgänget i den rafflande historien om när jag och G-son hänglade efter bilden. Nu var det ändå över och jag var ledsen. Tjejerna fanns där, kokade te, kramade mig och tyckte att det var okej. Och så långt var det frid och fröjd.

Men kanske var det så att jag var fel tjej att bli kär i.

Kanske var mina kläder lite väl lusättna.
Kanske var inte mina vänner tuffa nog.
Kanske bodde jag på fel stadsdel i stan.
Kanske var jag inte tillräckligt snygg.
Kanske var inte mina föräldrar höginkomsttagare.
Kanske var min mössa lite väl stor och töntig.

För G-son valde att inte stå för vad vi hade gjort på toaletten vid bilden den där våren 1994.

Istället sa han att jag hade våldtagit honom. Jag i mina hippiebrallor och min stickade halsduk hade våldfört mig på en handbollsskille i dubbla min storlek. Och kanske var det här just så otroligt att det faktiskt kunde vara sant. Kanske var det just att hans plats på skolan var så övertygande och min så tveksam som gjorde att folk faktiskt trodde på honom. Kanske var den sociala pressen så stor att G-son inte kunde erkänna att han blivit kär i en vanlig tjej utan dyra märkeskläder, kärnfamilj och sommarjobb.

Jag var en våldtäktskvinna som gång på gång fick förklara och försvara vad som hänt. Alla krävde ett svar och jag var bara för tånnis för att våga konfrontera den som startat häxjakten. Jag sa som det var men blev ändå inte trodd.

Vid ett tillfälle ringde G-son till en av mina bästa vänner för att övertyga henne om min skyldighet. Han försökte vända även dem emot mig.

Men mitt tjejgäng stod tappert omkring mig den sista terminen i högstadiet. De tvivlade aldrig. De ifrågasatte aldrig. De visade upp sant systerskap som

jag än idag tackar dem för. Vi fortsatte spela i vårt band, dricka vårt te, och även lite baccardi och cola emellanåt, vi fortsatte fantisera om vår framtid och köpa våra kläder på Myrorna.

Och när vi började gymnasiet på hösten flyttade G-son till Göteborg för att gå handbollslinje. Och jag har knappt sett honom sedan dess.

Och visst är det så att säkert alla har glömt den här incidenten. Jörgen i 9a har säkert viktigare saker i sitt liv att tänka på och Camilla i 9e kanske inte ens visste om det då det begav sig. Men en sak är säker och det är att jag minns. Jag minns å ena sidan hur vi hänglade och jag minns hur det var att bli kallad för våldtäktskvinna i korridorerna.

Men jag minns också den kraft jag fick ur mitt tjejgäng. Vilken styrka vi hade och vilken styrka vi kunde ge till varandra.

Om två år ska niorna från 1994 fira sitt 10-årsjubileum och då kommer jag att kräva G-son på upprättelse.

Och jag vill att ni ska komma ihåg detta. Jag vill att ni ska komma ihåg detta för att vi alla någonstans i vårt förflutna har tagit G-sons parti. Kille som tjej. Vi har låtit tjejer få lida för lögn och förtal. Vi har misstrott dem eller tigit ut dem. Vi har tillåtit det att hända. Vi har låtit flera tjejer stå utan vänskapsnät, utan bekräftelse och utan upprättelse. Vi har alla någon gång varit osolidariska.

Jag vill att ni på era arbetsplatser, skolor, föreningar och i ert vardagsliv kommer ihåg vems parti ni ska ta. Jag vill att ni ska komma ihåg att välja systerskap och vänskap framför G-son.

Vi måste tänka igenom vad jag anser vara feminismens akilleshäla: bristen på systerskap.

Är det värt att ägna tid och krut åt att kritisera och bränna våra egna skepp när våra mål, oavsett politisk åskådning och social bakgrund, nästintill är de samma:

Vi vill att flickor/tjejer/kvinnor ska kunna gå ut och känna sig vackra och omtyckta utan smink och med kroppsbehandling

Vi vill att marknaden ska sluta exploatera kvinnors kroppar som varor

Vi vill att kvinnor själva ska få bestämma när sex är okej eller inte

Vi vill att vårt rättsväsende ska förstå att våld och sexuella övergrepp och kränkningar är brott som går att styrka

Vi vill att kvinnor ska beredas plats på beslutsfattande positioner inom såväl näringsliv, politik, ekonomi som juridik

Vi vill att kvinnor och män ska dela samma ansvar för barn och hem

Vi vill att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Vi vill att kvinnor och män ska ta upp kampen för att krossa sexismen och våra schablonartade könsmonster

Vi vill att det kvinnor och män gör ska värderas lika

Vi är ju överens!

Vi vill i mångt och mycket detsamma.

Och vi behöver enas.

Vi behöver mötas äldre kvinnor och yngre kvinnor.

Trygga kvinnor och rädda kvinnor.

Nyfrälsta feminister och grupp 8-kvinnor.

Arbetarfeminister och genusvetare.

Sminkade kvinnor och osminkade kvinnor.

Kvinnor med olika kulturella bakgrunder.

Funktionshindrade kvinnor.

Oorganiserade feminister.

Religiösa feminister.

Heterosexuella, bisexuella och homosexuella kvinnor.

Kvinnor från alla våra politiska partier.

Vi behöver mötas för att samtala.

Och vi behöver lyssna på varandra med stor lyhördhet. Vi har olika sätt att förhålla oss till samma frågor, men vi behöver inte lösa en enda fråga på ett gemensamt sätt! Och vi har olika frågor som vi anser vara mest relevanta. Feminismen är och ska vara bred och feministen ska vara öppen för alla!

Vi måste visa varandra större respekt.

Därför vill jag att du har det i åtanke idag att den som står bredvid dig förmodligen inte tycker helt som du. Men lyssnar vi på varandra och ger varandra utrymme att tycka olika så kan vi fortfarande föra en kamp istället för att försöka slå fötterna av varandra.

Idag är all feministisk kamp av största betydelse. Idag behöver vi föra kampen på alla sätt vi förmår. Och vi måste föra en kamp för de som själva inte kan. Vi måste föra kamp för de som inte har det så gott som vi har.

För idag är vi enade tillsammans: vi som jobbar mot samma mål.

Och den kraft vi samlar idag den ska räcka, den ska räcka till mycket och jag hoppas att ni vill ägna en stor del av den åt solidaritet, vänskap och systerskap.

FRÅN LÄSEKRETSSEN

På 60-talet gick ibland Jean Gabins filmer på teve, Gabin var en cool typ som ofta bara stod och rökte och såg tjugig ut. Den kvinnoosyn filmerna förmedlade var dock mindre tjugig. Damerna var ofta hälften så gamla, men mycket vackra och Gabin behandlade dem med upphöjt förakt och de hade bara ett värde nämligen i sängen

Nu var inte de här de enda filmer där kvinnor behandlas illa, det kan göras mer subtilt än så nämligen. "Yrhättor" var alltid väldigt charmiga, men så fort de gift sig blev de infösta i rollen som maka och mor och det gjorde slut på yrhättandet. Man lyssnade liksom inte till kvinnor, jo ibland, men då kunde det kommenteras med att "hon är så söt när hon blir arg" eller ännu värre "lilla gumman, vad mycket idéer du har". Jag känner då väl igen det för jag har själv råkat ut för det. Och så var det killarna då, i plugget och på fritiden, de som gjorde närmanden (det hette faktiskt så!) och vi tjejer som förhöll oss till vad HAN ville. Det tog mig ungefär femtio år (!) att komma underfund med det, att många av oss kvinnor förhåller sig till vad pojkar och, senare, män vill. Vi kände, eller känner, ju inte efter vad VI vill. Det är mannens norm som gäller och vi flickor accepterade det utan att protestera. Vi skulle bara bete oss på ett visst sätt. Den som inte anpassade sig blev mobbad eller också kunde hennes utseende kommenteras och då var det kört. För finns det något mer känsligt än hur man ser ut i tonåren?

Fast, i slutet av 70-talet, träffade jag en liten femårig tjej som alltid hade modekläder, hon visade upp den ena kreationen häftigare än den andra. Min jämnåriga son sa ofta att hon var konstig för hon "böt" kläder så fort hon blev smutsig. Självt var jag lite konfunderad över modekläder på en femåring och har ofta tänkt på henne. Hur lever hon nu är hon lika klädfixerad? Den där lilla tjejen representerade nog de allra första som kläddes i barnmode.

Men idag, efter över 30 år av kvinnokamp och frigörelse har vi gått in i väggen så det skriker om det. Idag MÅSTE alla klä sig i något mode annars "är" man ingen. I alla fall om man är tonåring. Fast även treåringar lever ett hårt liv läser jag, de skall ha sexiga (?) små toppar, sexåringar önskar sig genomskinliga behåar, sjuåringar bantar och har stringtrosor. Och nioåringarna använder redan smink och tonårskläder. Men det största trycket ligger nog på de tjejer som redan är tonåringar

för vad sägs om rakade underliv som är ”krav från pojkvänner eller grupptryck från kamrater”?

Eller RFSU som lär ut analsex, de anser att det är bra med upplysning, för flickorna kanske gjorde fel när de inte tyckte om det. Ingen tänker den intelligenta tanken att tjejerna kanske inte vill ha det alls. Och mannens norm fortsätter att gälla!. Man kan också läsa tjejtidningar, där man lottar ut en bröstoperation till alla behövande. Vad är allt det annat än kvinno-förakt?

Visst kalla mig gärna bakåtsträvar, gammeldags moraltant eller något ännu värre, gör det, men fundera också lite över texten ovan. Är det rätt att småflickor skall vara sexiga? Varför i hela världen då och för vem? Det ligger en stor risk i att så unga börjar tänka på sitt utseende i de banorna. Och smink, bantning och tonårskläder till tjejer under tio, jag ryser, varför i hela världen tillåter ni föräldrar detta? När jag var barn klädde vi ut oss i de vuxna kvinnornas kläder, norpade lite läppstift möjligen, men ingen kom väl på tanken att se ut så på riktigt! Och nu skall våra kroppar modelleras om för att passa, vem skall de passa egentligen? Oss själva? Blev männen så rädda för vår frigörelse, och glädje över att vara kvinna, att de måste slå oss tillbaka ända till 30-talet? Vårt utseende har alltid varit känsligt, men vem kunde tro att det skulle gå så långt att 17-18 åringar vill förstora bröstet. Och vem tillät det?

Mitt och andra flickors/kvinnors värde, sitter inte i vårt utseende. En medmänniska är alltid unik hur hon än ser ut. Alla är vi inte vackra, enligt gängse norm, vi är kanske inte ens unga eller framgångsrika men vi har ändå ett värde. Idag är det ett tecken på svaghet om man är gammal. Åldrande och död är liksom att förlora. Och ändå, det allra vackraste ansikte, den mest välbyggda kropp skall en gång åldras, förfalla och dö. Visst är det hemskt, men ännu hemskare är att se denna skräck för den egna kroppen.

En ung människa LYSER alltid på grund av sin ungdom, tro mig flickor, ni är så himla vackra för ni har ungdomens fräschör. En medelålders kvinna är också vacker för vi har börjat lugna oss, hitta oss själva, det ger lyskraft det också, till både kropp och själ. Och en äldre dam, kan jag berätta, kan se rent förklarad ut. Skrynklig som ett russin men skön som en madonna sitter hon där och njuter fortfarande av livet.

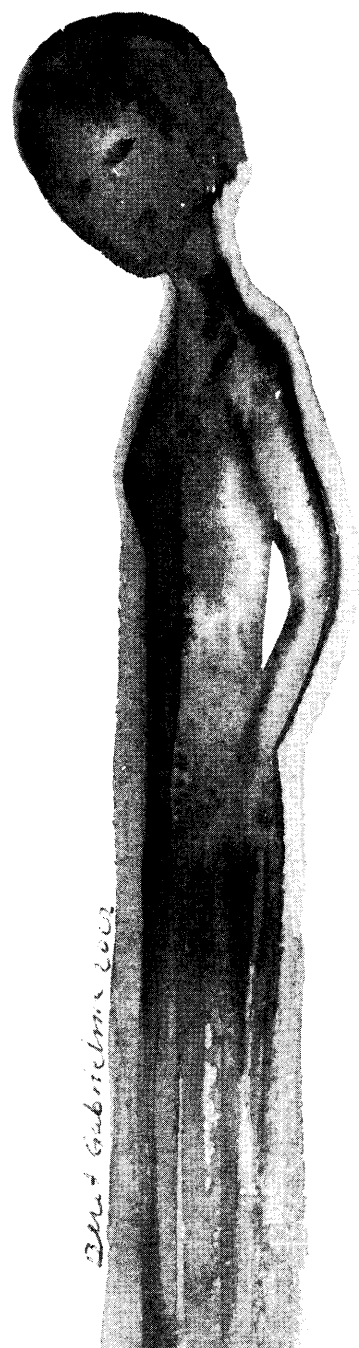
Bromsa hysterin kring vårt utseende, berätta för din unga dotter att hon duger och att det är HENNES RÄTT att se ut som hon är skapt. En ung flickas första val skall inte behöva vara att ha analsex eller inte. Det skall vara ett spirande intresse för det andra könet, i hennes egen takt, på vägen att bli vuxen kvinna. Hon skall heller inte behöva acceptera

tillmälen utan har rätt att bli behandlad med respekt av de unga männen i hennes närhet. Nolltolerans mot alla förnedrande ord är vad som gäller!

Livet formar oss, våra kroppar, vårt sinne och våra värderingar, det ger oss streck i ögonvrån när vi skrattar mycket och gropar i låren (Skrattgropar!) Men vi lever ju och varför hela tiden koncentrera oss på bristerna när det finns fördelar, lyft fram dem istället. Skönheten finns alltid i betraktarens öga, så se på dina medvandrare med kärlek och glädje och vi blir alla vackra!

Gunnel Malm

Illustration: Berit Gabrielsson

"Egentligen är kvinnan mycket lik andra människor."

A Sandemose

"Olyckligtvis är det den enklaste sak i världen att lura sig själv."

A Walker

"Dina elaka ord ristar du i sand. Men dom de riktas emot tar emot dem etsade i kopparplåt."

Samuel Johnson

"Ett huvud utan bekymmer finner man bara på en fågelskrämma."

Graffiti

"En kommitté är en grupp människor som kommer på minuten för att slösa bort timmar."

Milton Berle

"Det är bara döda fiskar som flyter med strömmen."

Okänd

"Objektivitet kräver tid och avstånd."

Minette Walters

"Fattigdom är inte att äga litet utan att sakna mycket."

Seneca

"Man föds inte till kvinna, man blir det."

Simone de Beauvoir

"Hur mycket vore möjligt om ingen försökte det omöjliga."

A Hirdman

Bild: Birgitta Tunovic

"Ungdom alltför lätt på vingen, alltför skön att länge vara.
Gör dig glad, men skynda bara: morgondagen känner ingen."

Lorenzo dé Medici

JAG TAR KANINEN

Av Kiki Christoforidis

Inne i en kosmetikabutik ser vi en kvinna i fyrtioårsåldern. Av hennes klädsel och stil förstår vi att hon är feminist och inte brukar göra besök i liknande butiker. Hon ser sig nervöst omkring och vill inte bli sedd här. Hon går fram till disken och tittar försiktigt på sakerna, lyfter en parfymflaska, ser sig om, för den till näsan och luktar. Hon blundar och njuter en stund, ser sig om, sprutar försiktigt. Det kommer först ingenting och sedan jättemycket rakt i ansiktet på henne. Hon fräser till lite, ställer ner flaskan och torkar sig med handen. Hon luktar på handen, tycker om lukten, torkar snabbt av handen på halsen och bakom öronen. Hon tittar på de andra kvinnorna som står vid disken. De är perfekt klädda och målade. Kvinnan fnysar lite åt dem. Hon tar försiktigt upp ett läppstift, håller det mot sina läppar, ser sig i en spegel, putar med läpparna.

En expedit kommer fram till kvinnan som rycker till och snabbt ställer ner läppstiftet. Expediten är i femtioårsåldern, grov och barsk och ser ut att passa bättre i en fiskebod, klädd i vit åtsittande rock, mycket make-up. Hon talar med grov göteborgsk accent (även de franska kosmetikanamnen).

Expediten: Kan jag hjälpa dig?

Kvinnan: Jag tycker att jag är lite blek. Jag skulle vilja ha en...nån kräm. Men jag vet inte riktigt...jag vill inte se målad ut.

Expediten: (ser medlidande ut). Nej men det ska vi nog ordna, vet du. Vi har den här fina make-upkrämen från Estée Lauder den är fin, lite lätt solbränd ton.

Kvinnan: Solbränd?..

Expediten: Eller den här från Clinique, porcelaine beige är också—

Kvinnan: Nej jag tar Loreals nr.105 soft natural den är precis min hudfärg. Det får inte se sminkat ut.

Expediten: Jaha ja. (tar fram krämen,) en underlagskräm. Var det något mera?

Kvinnan: Neej (hon tar upp sin plånbok)

Expediten börjar slå in i kassan, kassan öppnar sig

Kvinnan: Eller jo..(lägger tillbaka plånboken)

Expediten: Ja?

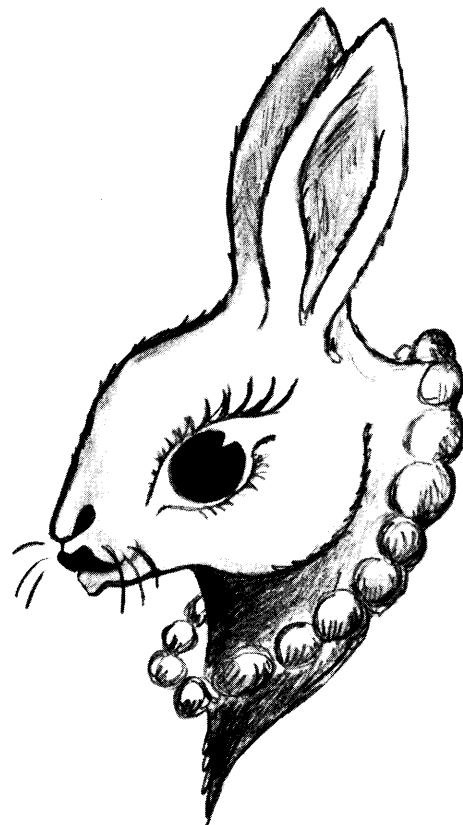
Kvinnan: Eh...jag vet inte...ska jag ...vad tycker du?

Expediten: Vad jag tycker om vad? (hon stänger igen kassan med en smäll)

Kvinnan: Ska jag ha något mer? Ska jag måla mig? Eller nej... Eller? Är jag tråkig?

Expediten: Tråkig är väl synd att säga men lite färg skulle ju inte skada.

Kvinnan: Tycker du det?

Expediten: Ja lite läppstift har ju ingen dött av, och du med din vackra amorvbåge.

Kvinnan: Tycker du det? (ser sig i spegeln, putar med läpparna)

Expediten: Javisst! Här har vi en tjusig färg, den skulle sitta fint på dig. (hon målar på kvinnans läppar, visar fram en spegel)

Kvinnan: Å nej så kan jag inte se ut! Det måste se naturligt ut.

Expediten: Jaha (ger kvinnan ett papper att torka av sig med) den här då? Det är en mildare ton, mer rosabrun.

Kvinnan: Jag vet inte, det ser för starkt ut. Har du inget annat, mer naturtroget?

Expediten: Vi har ju färgat cerat. Det syns ju inte. (Håller fram och målar på insidan av kvinnans hand.)

Kvinnan: Det blir bra, den tar jag.

Expediten: Var det något mera?

Kvinnan: Neej. (tar upp plånboken) Expediten slår in i kassan, den öppnar dig.

Kvinnan: Eller vad tycker du?

Expediten: (smäller igen kassan) Ögonen, dom syns ju inte. Markera dom lite vet jag.

Kvinnan: Tycker du det? (lägger tillbaka plånboken ser sig i spegeln, vidgar blicken)

Expediten: Ja lite mascara har ingen dött av.

Kvinnan: Inte mascara, det ser så tillgjort ut. ...

Expediten: Ja då, har vi permanentfärg för ögonfransar och ögonbryn. Det ser ju lite mer naturligt ut. Och du slipper måla dig varje dag.

Kvinnan: Är det massa hemska gifter i den?

Expediten: Färgmedel.

Kvinnan: Rätt i ögat, jaha....har du inget mer alternativt gift, nåt mer miljövänligt?

Expediten: Men ta mascaran då. Det finns ju många märken som inte testas på djur tex.

Kvinnan: Nej, det ser för målat ut. Det får bli färg. Vad är det för djur dom testar färgen på då?

Expediten: Ja det vet jag inte. Men vad brukar det vara, en råtta kanske —

Kvinnan: Ja råttor är ju äckliga.

Expediten:— eller är det kaniner dom gör det på?

Kvinnan: Kaniner! Men... ska jag ta mascara då kanske? Nej då ser ju *alla* att jag målat mig.

Ahh vad svårt!!!

Expediten: Ja men vill man vara fin får ju *någon* lida pin.

Kvinnan: Ja du har rätt, jag tar kaninen, jag menar färgen.

Expediten: Var det något mera?

Kvinnan: Neej. (tar upp plånboken)

Expediten slår in i kassan, den öppnar sig.

Kvinnan: Eller jo...(lägger tillbaka plånboken)

Expediten: (smäller igen kassan, lägger armarna i kors över bysten) Ja!

Kvinnan: (viskar, knappt hörbart) en cellulitkräm.

Expediten: Va!

Kvinnan: En cellulitkräm. Har du det?

Expediten: (talar onödigt högt) **Cellulitkräm** ja. Vi har den här mycket effektiva från Bioterme den klarar dom djupaste groparna. (skrattar)

Kvinnan: (ser sig om, vill inte att folk ska höra) Det är bra, jag tar den.(tar upp sin plånbok)

Expediten: **Celluliter** är ju ett riktigt gissel, det vet jag det.

Kvinnan: Ja.

Expediten: Men då måste du ha den här **cellulithandsken** till. Så gnuggar du och gnider riktigt hårt på knölna.

Kvinnan: Jag förstår...

Expediten: Tryck till hårt och cirkulera med handsken så det riktigt knastrar om fett. (stolt:) Det har jag gjort. Nu ser jag ut som en barnstjärt i röven. Ja! Var det något mer?

Kvinnan: (hämtar sig en sekund) Är det massa hemska gifter i den?

Expediten: Äsch! Lite cellulitkräm har väl ingen dött av.

Kvinnan: Nej det skulle väl vara djuren då.

Expediten: Ja men nu är det så att vill man vara fin så—

Kvinnan: —får kaninen lida pin jag vet. Nu var det bra, tack.

Expediten: Då blir det 1085 kronor då.

Kvinnan: Gud vad mycket pengar!

Expediten: Ja men det kommer bli så bra så. Ingen kommer att märka någonting.

Illustration: Hedvig Hogen

**Några märken
som säljs i
Sverige
som inte är
testade på djur.**

Bergamott

Tel: 019-30 73 00.

Butiker.

info@kungmarkatta.se

Bio-Bee Natursalva

Tel: 042-20 75 20.

Säljs i hälsokost-
butiker och hud- och
fotvårdsalonger

California North

Tel: 08-7310933

fws@mail.bip.net

Större butikskedjor

Caudalie

Tel: 08-762 87 53.

Nordiska Kompaniet

Creation Lamis

Tel: 0418-66 10 30.

Hälsokostbutiker

Glitz&Glam

Tel: 08-4620480

Åhléns och

postorder

Jason

Tel: 0175-7005.

Säljs i hälsokost-

butiker

Paris Elysees, Paris

Memories Creation

Lamis, Lisa de Luxe

Tel: 0418-66 10 30

Hälsokostbutiker

Föllinge Nature of

Sweden

Tel: 0645-10556.

Säljs i hälsokost-

butiker

Lisa de Lux

Tel: 0418-66 10 30.

Hälsokostbutiker

Örtagårdens

Naturkosmetik

Tel: 0320-590.

www.ortagard.com

Infon är från
Djurens Rätts
Hemsida

Läs mer på <http://www.djurensratt.org>

Glada SKV-are på stämma i Olofström

Förbundsstämma 4-5 maj 2002 i Olofström

Årets förbundsstämma i Olofström var en höjdare!!

Det tror jag alla tycker som var med.

God mat i massor, sång och musik, en vacker trolsk miljö en den gamla byskolan där vi höll till, rakt in i skogen några kilometer från Olofström, i Harry Martinssons gamla skola, Nebbebodaskolan.

På kvällen blev det strömavbrott...men det ordnade sig så småningom. Så mycket vackert vi fick se på våra skogsvägar. bl.a. en ljusskimrande bokskog! Inte undra på att naturen var en lisa för lille Harry. när han jobbade och slet hos olika bönder där i trakten.

På kvällen kom en man och berättade om Harry Martinsson och det gjorde han på ett sådant sätt att vi alla satt fängslade.

Det var inte bara innehållet som var engagerande utan också sättet att framföra det som höll oss alla i spänning.

Med stor inlevelse, där han då och då slängde upp benet framför sig på en stol, berättade han om Harry Martinssons svåra barndom, vars första sex år var fyllda med "Brännvin, svartsjuka och konkurs". Resten av barndomen blev ännu värre! "

Andra gick hem från skolan, jag gick hem till skolan", lär han ha sagt. Harry Martinsson älskade sin lärare, Staf, i Nebbeboda skola. Fler än jag kommer säkert att läsa om hans barndomsskildring "Nässlorna blomma".

Zaida Hagman

På fastubron till Harry Martinssons gamla skola. Celia de Mella, Maria Sandgren-Loa, Hugrun Gudmundsdottir och Inga-Lill Andersson.

Det var god stämning på Stämman i Olofström. SKV-kvinnorna hade bakat och lagat mat och alla lät sig väl smaka.

Beslut från stämman

Till ny ordförande valdes Maria Sandgren-Loa. Stockholm. Vår gamle ordförande Erni Friholt avtackades varmt.

Till vice ordförande valdes Majlis Fridén, Stockholm och till kassör valdes Zaida Hagman.

Till ordinarie ledamöter i förbundsstyrelsen valdes Erni Friholt och Birgitta Rang, båda Göteborg, Lilian Dahlberg, Piteå, Aase Bang, Karlstad, Yvonne Lindblom, Umeå, Margareta Siewert Lund och slutligen Gunnil Bengtsson, Olofström (kontaktperson).

Till ny valberedning valdes Lena Hjelte, Olofström, (snart Malmö eftersom Lena är på väg att flytta dit), Evy Hagman, Göteborg och Bodil Nilsson, Umeå. Till ansvarig utgivare för Vi Mänkor valdes Evy Hagman.

Vad händer framöver inom SKV?

Några axplock:

Margareta Nord, Lund, berättade om kvinnohuset i Honduras. Hon har besökt kvinnohuset och ekonomisk stöttning behövs fortfarande till advokathjälp, psykologhjälp åt kvinnorna. Dessutom behövs pengar till möbler. "Eldsjälen" bakom kvinnohuset kommer till Sverige under hösten och vill träffa olika SKV-avdelningar. Dr. Hamlin från Fistula sjukhuset, Etiopien, kommer också till Sverige under hösten eller till våren 2003.

Karlstad planerar en resa till kvinnomuséet i Åhus våren 2003. Kanske vill fler följa med?

World Social Forum (har fokus på den globala orättvisan) har en träff i Skåne 18-20 oktober. Lund ska delta och kan försöka ordna sovplatser om det behövs. Sveriges ovärdiga och inhumana flyktingpolitik bör uppmärksammas av SKV: Det behövs ett nätverk av personer som bl.a. följer upp flyktingärenden. Vad händer när de utvisats?

Umeå ska i fortsättningen stödja ett kvinnohus i Indien. Det är ett projekt som har pågått i många, många år och en av grundarna är just nu i Sverige och berättar om projektet och försöker samla in pengar. KDV:s kongress är i Beirut i november -02. Ovisst om någon kan åka p.g.a. penningbrist

Birger Johansson kom och berättade om Harry Martinsson.

Motioner

Stämman beslutade om två motioner. Den ena handlade om namn på Gesundastugan, som härnäst ska heta "Komtillmätta" efter förebild från Fogelstadsförbundet.

Den andra motionen handlade om att pensionerna ska räknas efter det riktiga basbeloppet och inte efter ett sänkt sådant.

Elly Engstedt
Foto: Aase Bang

UTBRÄND & KVINNA I SVERIGE

Orkar vi läsa mer om detta?

Frisk eller sjuk, död eller levande?

Det verkar för mig som utbrändhet är en tillvaro i ett främmande inre land som jag tidigare inte visste något om. Av denna tillvaro har jag numera lång erfarenhet. Jag har överlevt och det är som ett mirakel. Min syn på tillvaron, mig själv och livets värden är inte längre desamma.

Men inom mig finns det nu mycket livslust! De flesta som hör talas om utbrändhet, möter säkert sin egen ångest och om inte annat kanske finner en tid eller period i sitt liv som de uppfattar kan ha varit nåt liknande tillstånd. Kanske man avfyrar en bortförklaring, att nu är den personen trött också. Så går det bra att gå på i samma gamla fotspår igen. Det är ju trots allt det som omgivningen och samhället väntar sig av oss. Förbli som vi känner dig så slipper vi krångel här!

Jag definierar utbrändhet som total utmattning när det som personen tidigare klarat av inte fungerar längre. Jag tror det kräver mer än vila även om det är en stor del av det hela, det behövs också en konfrontation med sig själv, särskilt de sidor som inte är så tydliga i vardagen. MEN hur orka med det?

När hjärnan inte längre arbetar som den brukar, (minnet sviker, likaså uppfattningsförmågan, tankarna tuggar om, man glömmer bort att bry sig om både sig själv och andra, koncentrationen är borta o s v), när verkligheten plötsligt ser annorlunda ut och när man gör val som aldrig skulle dyka upp i ens medvetande i ett friskt skede. Plötsligt blir man destruktiv för sig själv. Låter inte detta nästan psykotiskt? För mig kan jag nog idag säga att jag hade behövt bli totalt omhändertagen för att inte ställa till det värre för mig i tron på att jag skulle klara det. Men medvetandet fanns där och jag hade nog inte gjort det möjligt för någon att hjälpa mig, eftersom jag inte insåg vad jag gjorde med mig själv. Och, jag var ju faktiskt inte psykotisk.

Det har varit en annan värld på många sätt, nu när jag är i ett skede när jag kan se på det lite utifrån, det är då tankarna kommer ... Var har JAG befunnit mig?

Jag hade en del kunskap om utbrändhet och trodde

att det skulle skydda mig. Den kunskapen ingick i min utbildning och yrkesutövning så jag tyckte mig vara på min vakt och såg eventuella symptom hos mina medarbetare. Mina egna symptom rationaliserade jag bort eller intalade mig att en tid till klarar jag. Därmed glömde jag bort att mitt försvar för ytterligare påfrestningar var försvagat och att tillvaron blivit farligare så sett.

Vem är då jag? I mitt tycke är jag en ganska vanlig kvinna som passerat klimakteriet. Jag har fött och fostrat tre barn. Varit hemmafru några år när barnen var små. Arbetat med människor större delen av mitt liv, hårvård, sjukvård och socialvård. Alltid har jag tyckt om mina jobb av flera olika anledningar. Dessutom har jag haft lust för att lära mig nya saker eller mer om det jag håller på med. Så några år har gått åt till studier.

Vi är alla olika och några av oss utsätter sig för situationer som kräver förändring av oss själva. Alla gör inte det utan lever sina liv odramatiskt med minsta möjliga förändringar i tillvaron. Jag har på gott och ont alltid varit den som antagit utmaningar.

När utbrändhet var ett faktum för mig var jag i en situation med mycket svåra arbetsuppgifter samt på tok för många ärenden, vilket ledde till mycket övertid. Arbetsorganisationen var på min arbetsplats under all kritik. Till detta kom också en svår kränkning av mig i min yrkesroll. Nå så, det ledde till utbrändhet, min ambition att göra ett gott arbete av det omöjliga. Jag hade inte förmågan att anpassa mina ambitioner till en annan nivå än att göra mitt bästa utifrån den kunskap jag hade, det var för mig oetiskt att välja dåliga beslut för barn och familjer när man visste och såg att det var dåliga beslut.

Min tanke med detta skrivande var inte att berätta hur det gått till, utan mer hur det fungerat för mig att vara i "Den gamla dugligheten" (eller rättare sagt: Jag klarar mig själv attityden) var länge kvar i viss mån vid min sida. Så till vida att jag kunde säga "Jag är utbränd" utan att egentligen visa eller ens förstå vad det handlade om. På något sätt hade jag lyckats

stänga av känslor som handlade om detta. Av fyra i min arbetsgrupp blev tre utbrända ungefär samtidigt. Jag var äldst, mina arbetskamrater var mer värda att satsa på, tänkte jag. Tro inte att vi tigit, vi hade försökt att få uppmärksamhet om vad som höll på att hända, men vi hade inte högsta prioritet. Nittiotalets stora sparkrav hade startat. Så katastrofen på min arbetsplats blev ett faktum.

Jag kände mig ensam i världen och valde att ägna den tid jag hade med GUD i meditation. Min gudsbild är en god kraft inom oss alla som kan leda oss om vi tar kontakt med den. Jag tror också att det är en mening med allt som sker vilket inte betyder att vi

då jag vistades i Ashram eller dess närhet och där uppfattas det som klokt att inta en period i livet när man lever så.

Under dessa år har jag fått mycket kärlek från nära vänner som ändå sett mig och min nöd och hjälpt mig på många sätt inte minst ekonomiskt. I Sverige har jag varit utan bostad, mestadels utan arbete och i djup depression, i flera år vad man kan kalla förnekad sådan. När jag äntligen kom fram till att jag behövde hjälp hade jag tappat livslusten och förstod inte alls vitsen med att leva.

Nu har flera år gått sedan dess och jag är fullt kapabel att uppskatta livet igen.

Hedvig Hogen

lever utan ansvar i världen och för varandra. Däremot är min uppfattning att vi har olika vägar i livet för att utvecklas och vara till varandras hjälp. Det här var lite förenklat men kanske kan belysa mitt val.

Tänkt och gjort, jag gav mitt hem till mina barn och lämnade mina skulder vind för våg för att åka till Indien på obestämd tid, för att vara med mig själv.

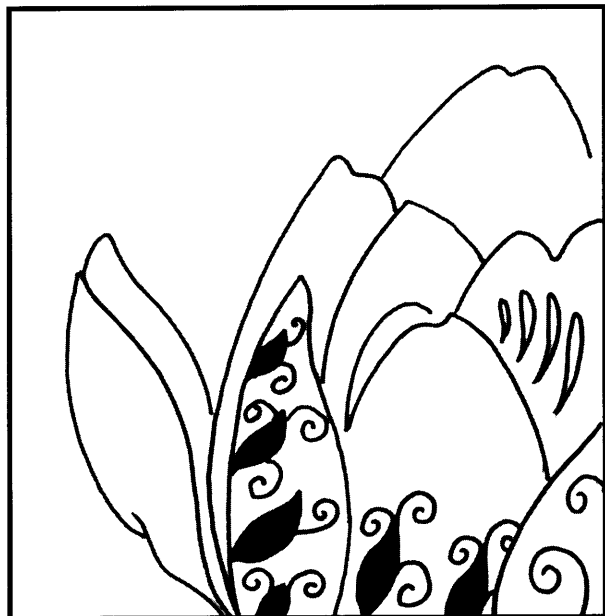
Detta har varit på gott och ont.

Problemet för mig var att jag inte hade tillräckligt med pengar för att stanna där eftersom jag inte hade någon inkomst under de halvårsperioder jag var i Indien. Så under tiden i det inre landet av utbrändhet har min fysiska tillvaro varit ömsom Sverige och ömsom i Indien. Omställningarna har varit energikrävande och avbrutit eventuella positiva processer. Under mina perioder i Sverige har jag sett mig själv som kriminell och suspekt på alla sätt. Arbetslös, skulder som bara växte och asocial med en önskan att bara vara för mig själv. Så i Indien gick det lite bättre,

En kraft växer i mig och jag känner för första gången på nio år lust att träffa människor. Att uttrycka mig och att dela med mig, ja helt enkelt att vara i livet med andra levande. Nu återstår att ta tag i det jag under tiden ställt till med och då kommer dessa tankar; Var har jag befunnit mig? Det känns som det inte skulle vara jag som gjort dessa underliga val, så långt från mitt vanliga ansvarstagande JAG.

Var jag har varit? Rent fysiskt vet jag det, men mentalt känslomässigt då, hur har jag och världen relaterat under den här tiden? Inte alls tror jag.

Mestadels sittandes på sängen eller madrassen under de perioder jag inte hade någon säng. Sittandes i grubbel eller meditation även om den många gånger innebar enbart möjlighet till avstängande från den hotfulla yttrevärlden. Under dessa år har jag läst mycket, som om jag trodde jag skulle finna nyckeln ut i livet den vägen. Under vissa perioder kunde jag inte ta in det jag läste men läste tappert ändå.

Måste ju försöka. Ytterligare flykt kanske? Eller ett försök att få hjärnan att vakna?

GUD har varit den jag vågat tänka på och som jag faktiskt trott beskyddat mig under denna svåra tid. Där har jag lagt all min kärlek i något som skulle hålla mig i ett kärleksfullt förhållande trots all min oduglighet. Ändå kom jag till en punkt när det inte gick att fokusera ens på GUD i samma utsträckning.

När mörkret slöt sig runt mig och kraften inte räckte till ljusa tankar, eller ens hopp om nåt bättre. Hela tiden har jag haft min dotter, dotterson och vänner som har visat mig kärlek, men förstås också känt sig hjälplösa, då jag inte vågat eller klarat att möta dem på samma sätt som tidigare. Jag var innesluten i mörker och rädsla. Helt ofattbart för en kvinna som aldrig dragit sig för att kämpa och fatta beslut och ta tag i sitt liv. Det fick mig att tänka ibland att det inte är på riktigt, kanske bara en dröm jag snart vaknar ifrån.

Ingen musik var inspirerande eller medryckande längre, ingen av mina vänner hade mitt engagemang som tidigare, utan jag höll fast mitt illamående och försökte vara med, men blev aldrig riktigt med på noterna, bara försök och inget mer.

Skrattet, var har det befunnit sig? Generositeten som jag uppfattat som en del av mig, hade blivit till kritik över vad andra, för mig helt okända hade på sig, hur de såg ut, nåt de gjorde eller sa. Givetvis tog alla möjliga fysiska sjukdomar tag i mig under denna period och jag kunde ägna mig åt att klara av dem allt eftersom de uppstod. Immunförsvaret var det inte mycket med. På gott och ont även detta. Får man epidemisk gulsot vet alla att man är sjuk "på riktigt".

Ett exempel bara. Det är svårt att förstå utbrändhet. Jag såg framför mig att inget fanns kvar i mig,

att jag var sotig inuti och sot städar man bort, enligt mitt sätt att se då. Sen är det bara kliniskt rent och tomhet, inget annat. Så på nåt sätt undrade jag var jag tagit vägen och nu sitter jag här och undrar var jag varit?

Kan man jämföra med näradöden upplevelser på något sätt? En likhet är nog att båda utlöser en förändring hos den som upplevt det. En större ödmjukhet för livet kanske och mindre dödsrädsla och nya livsvärden. En olikhet är att de som upplevt "nära döden upplevelser" har liknande upplevelser av ljus och frid. Detta har varit helt omvänt, bara mörker, rädsla, och nervspänning. Och i efterhand nu så tycks det mig som jag varit död.

Kanske är det här en andra chans till livet.

OH vad jag längtar efter glädje och ljus men det finns inte här, här existerar bara sorg, isolering och mörker. Så tiden går och medan det sker sitter jag på sängen läsande eller tänkande, dessutom röker jag så det ser ut som ork aldrig skulle kunna återkomma. Cigaretten som jag haft med mig sen tidiga ungdomsåren, men inte i denna kvantitet, är nu det enda jag känner igen. I vissa perioder var det enda jag orkade att sova sjutton - arton timmar per dygn, inget konstigt med det. Vi blir nog väldigt trötta i mörker.

De negativa krafter som jag släppt ut i inledningen av detta tillstånd växer omkring mig som demoner, utan att jag förmår göra nåt åt det. Inte ens be om hjälp. Skräcken som kramar mitt inre säger mig, att jag har inte rätt att be om hjälp, då jag själv orsakat den.

I det här utbrända landet är alla totalt ensamma och skyldiga till vad som händer dem. Här fungerar det bäst att gå undan och vända ryggen till. Många gånger har jag inte fått ihop ekvationen om min skuld då den enbart gäller det som inte är bra. Att det fanns de som trots allt visade mig kärlek hade jag ingen del i, jag var bara orsak till det som blivit svårt för mig.

I mina försök att hitta en väg bort från detta ställe och bli vad som för mig är mitt normala jag, försökte jag med promenader. AJ,AJ,AJ det är så obarmhärtigt att vandra här, så det blev värk i hälen under en period av drygt 1 år. Satt snällt stilla under tiden och blev fetare och fetare, när hälen var OK försökte jag igen med lite rörelse. AJ,AJ,AJ nu höll inte knäna. Jag lovar er som läser detta att jag inte tagit i för hårt och överansträngt mig på det viset. En trappa på femton trappsteg skall man klara när man tidigare rört sig hela livet, en promenad på 1 till 1,5 km borde väl också gå. Detta var bara exempel, också mycket annat har sett ut på liknande sätt, allt från svåra magproblem till ryggproblem, höftvärk, lunginflammation, stämbandsinflammation och öroninflammation osv. Listan kan göras lång.

Jag befann mig i det utbrändas land och där gäller

total vila (där är det något subtilt inom en som pågår mycket, mycket långsamt, och för mig ovetandes) så för mig funkade det inte ens med det jag alltid uppfattat som roligt eller bra för mig. Den stora hopplösheten hade slagit rot inom mig.

Alltså när jag befann mig här, och inte kunde komma ut i livet och det inte syntes vad det var för fel på mig, var mitt beteende främmande och suspekt, i det samhälle vi lever i. Vem gör en bra samhällsinsats, eller social insats eller arbetsinsats här, om man bara sitter på sängen och tänker på GUD? Det krävs kloster eller retreatgårdar för sånt. I det utbrända landet fanns ingen utväg till slut mer än att dö som allt annat inom mig. Det är en konstig känsla när bara kroppen lever med sina ständiga protester och smärtor.

Det gick bra att titta på soluppgångar och solnedgångar och annat i naturen och jag tyckte att det var vackert men kände ingenting. Naturen har alltid givit mig glädje även som musik, dans, sång, god mat osv. Nu konstaterade jag bara att det var så men kunde inte nå mina känslor.

Under den här tiden träffar det mig bara i huvudet och jag konstaterade att det är vackert, skönt, gott,

roligt utan att egentligen känna det, visste bara att så är det nog.

Kanske kallas det att se med döda ögon? SAKTA, SAKTA, SAKTA, har jag nu kommit ut och både ser och känner livet och de levande igen. Det utbrända får nu vara min näsbränna för att leva förnuftigare med de resurser som kan leda mig framåt. Att ta det lugnt och ha tålamod även med mig själv och det jag är. Ett nytt förhållningsätt till mig själv och eventuella krav. Så många år har gått som på många sätt kan uppfattas som inproduktiva och värdelösa eftersom jag materiellt är utan allt nu. Men för mig är det gott att ha upplevt detta. Inget kan ersätta de insikter och den acceptans jag har för min egen begränsning och mina möjligheter och vad som är viktigt och oviktigt, i mitt liv likaväl som i detta samhälle.

Ute i ljuset igen, ett klarare ljus, ett vänligare ljus, när jag nu ser det så skall jag bära det vidare och låta fler ta del av det, utan att glömma bort mitt eget väl och ve.

Birgitta Dimander

FADIME

Svårt att förstå
att vi ej kommit
längre än så 2002
att mannen
herravälde har
över kvinnan
från vilket land
du än tar

I högt stående
kulturer
har frågan om
jämskilldhet
stått still

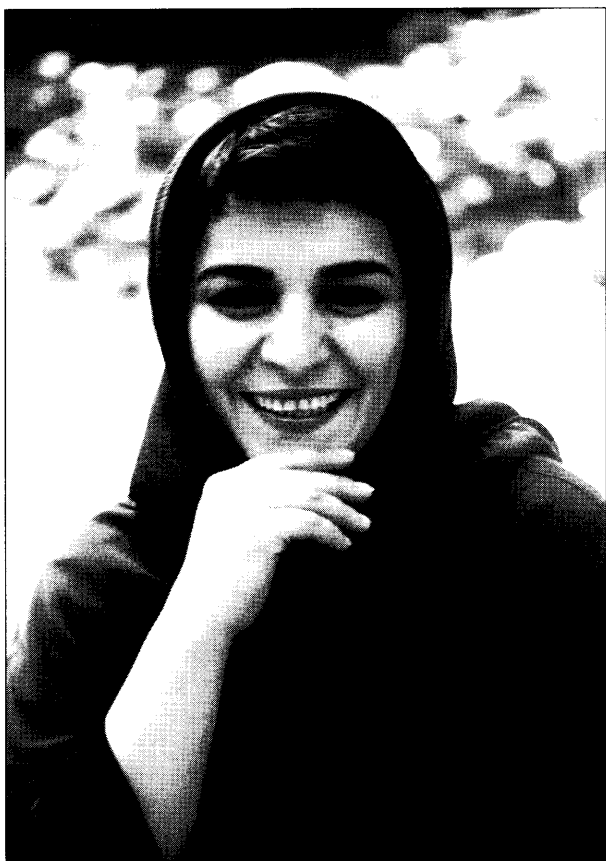
Fadimes öde
ett av många
hjälp ingen lag
Nu Fadime ett begrepp
som kvinnans ställning
skepnad gett

Patriarkatet frodas än
som med Fadimes död
åskådliggörs

Siri Aldrin

Bild: Hedvig Hogen

Tahmine Milan

Iranian Images

Göteborgs 25:e Film Festival invigdes den 25:e Januari med en ny burlesk komedi i regi av den Iranska/Svenska skådespelerskan Susan Taslimi. Filmen hette Hus i Helvete och var Susans debut film. Manus som Susan hade skrivit själv väckte blandade känslor hos åskådarna. Medan Gunnar Bergdahl tolkade filmen som "... en överraskande, frisk och rolig film ...", tyckte många iranier att det var dålig smak av Susan att visa en sådan bild av iranska familjer utomlands.

Festivalen var späckat med filmer från Iran och det kändes att förra årets stora presentation av iransk film på festivalen hade skapat mersmak. De nya filmerna var ännu starkare med sin blandning av prisbelönta långfilmer och spännande dokumentärer. Även i den nya sektionen "Kritikerveckan" och i "Far Away Films" var Iran närvarande.

Mycket intressant i år var antalet kvinnliga Iranska regissörer. Rakhshan Bani Etemad och Tahmine Milani var ärade gäster på Festivalen och deltog i flera seminarier och diskussioner och pratade om den

iranska kvinnan bakom och framför kameran. Rakhshans film, "Under the skin of the city", var ett mästerverk som skildrade livet i dagens Teheran sett ur en arbetarkvinnas och mors ögon. Rakhshan är en veteran inom Iransk film och har gjort många filmer.

Hon som började sitt arbete som dokumentärfilmare har också bevisat i sina många filmer att hon är en oslagbar skildrare av samhällssituationen i dagens Iran. Hon som inte kallar sig för "feminist" i ordets bemärkelse har en otroligt djup insikt i kvinnornas situation både i Iran och i världen över. "The hidden half" var Tahmines bidrag till festivalen.

Filmen är en mycket personlig betraktelse av tiden under revolutionen 1979 i Iran. Tahmine fängslades på grund av filmen men släpptes efter en vecka på direkt order av Irans president Khatami. Det är tillåtet att visa filmen i Teheran.

Tahmine som är en uttalat feminist är en av Irans mest kända och kontroversiella kvinnliga regissörer med rykte även utomlands. Filmen skildrar en historisk tid i Iran som man inte har sett många skildringar av. Hela historien är sedd genom en ung politiskt aktiv kvinnas ögon, en kvinna som var med i Irans största populistiska rörelse på västkanten då. Vi Mänskor fick chansen att intervjua Tahmine.

Kan du berätta lite om Tahmine Milani; vem är hon, hur tänker hon, vad har hon för bakgrunder, osv?

-Ja. Jag är född i september 1960 i Tabriz, Iran. 1986 utexaminerades jag från Tekniska Högskolan som arkitekt. 1979 började jag samarbeta med stora regissörer som Massoud Kimiai och Naser Taghvai som regiassistent och scenograf. Sedan 1989 regisserar jag mina egna filmer. Manus till alla mina filmer har jag skrivit själv. Sammanlagd har jag gjort sex filmer och alla har fått utmärkelser antingen i festivaler eller av olika samfund runt om i världen. "Två kvinnor" tillägnade sig bästa manus i Fajr Festivalen, bästa regissör i Los Angeles festival, bästa skådespelerska i Taomina festival i Italia samt Kritiker och Författarnas pris för bästa film, bästa regissör, och bästa manus. Både "The hidden half" och "Two women" fick pris för främjandet av mänskliga rättigheter och försvar av kvinnorättigheter från Californias Kommun, samt institutionen för samhällskunskap, California Universitet.

-Varför valde du biofilm?

-I grund och botten är jag en social människa som alltid tyckt att det är ytterst viktigt att ha nära kontakt med samhället. Film både som konst och som massmedia är det bästa sättet för mig att göra det. Trots att jag är arkitekt och det mesta av min tid går åt till att designa och bygga saker är det ändå

En bild från Tahmine Milanis film

filmskapandet som underlättar min kontakt med världen.

-Med tanke på de allmänt befintliga problemen som en regissör har i dagens Iran finns det också en slags könsdiskriminering när det gäller möjligheter för en kvinnlig regissör?

-Det spelar inte någon roll vad har man för yrke ; Du kan var regissör, läkare, sjuksköterska eller arkitekt - det räcker med att du är kvinna så måste du ge mycket tid och energi för att förklara dig. I alla fall i ett traditionellt system med patriarkalisk benägenhet har man som kvinna alltid problem. Det kan man inte undgå. Men om du menar att en kvinnlig regissör har mer problem yrkesmässigt så är det inte fallet. Alla lagar och regler som finns för kvinnliga regissörer finns också för manliga regissörer.

-Vill du berätta lite om konflikten med kulturnämnden?

-”The hidden half” hade inga problem med kulturnämnden. Den fick ”Grad A” med en gång och skickades till biosalongerna som alla andra filmer. Men TV (alla sex kanalerna) vägrade att göra reklam för filmen. Precis som med min tidigare film, ”Två Kvinnor”. Dessutom försökte de att stoppa marknadsföringen för filmen. Ungefär en månad efter det att filmen visats på biograferna beordrade domaren Ahmadi (revolutionsrättegången) min

häkttningsdom. Jag arresterades hemma och satts i Ewinfängelset. Kultursminister Masjed Jamii medlade och President Khatami protesterade mot mitt frihetsberövandet. Till sist gick kulturministerns assistent, Pezeshg, som är ansvarig för biofilm i kulturnämnden i borgen och på order av President Khatami släpptes jag från fängelse efter en vecka. För tillfället är mitt fall fortfarande öppet och en del av min konfiskerade utrustning är inte lämnats tillbaka till mig. Men jag hoppas verkligen att detta missförstånd löser sig och jag får tillbaka min utrustning.

-Hur ser du på den iranska kvinnan idag?

-Iranska kvinnor kämpar ständigt för att förändra sina villkor och med sin visdom och envishet kommer de säkert så småningom att lyckas med att ändra på lagar och traditioner.

-Vad har du för planer på framtida filmer? Kommer du att arbeta i samma genre eller har du andra tankar?

-Med största sannolikhet kommer min nästa film att vara den femte reaktionen. Den handlar om fem kvinnliga lärares liv. Om konflikten med myndigheterna löser sig kommer jag att kunna börja med den. Naturligtvis kommer denna film att vara en fortsättning i samma anda som mina tidigare filmer.

Shirin Roodsari

JORDENS SALT

Jordens Salt

På 1 Maj visade Hagabion i Göteborg, tillsammans med Exilfestivalen och ABF filmen Jordens salt av Herbert Biberman.

Denna film, baserad på en strejk vid Empire Zinc:s gruvor i New Mexico i USA åren 1950-52. Vid första ögonblicket kan filmen tyckas handla enbart om gruvarbetarnas kamp för rättvisa och krav på bättre arbetsvillkor. Detta tema vävs emellertid på ett mycket skickligt sätt in i annan konflikt som dyker upp när de manliga arbetarna blottar sin syn på sina fruar och deras roll i kampen.

Männen vill inte ge någon plats åt kvinnorna utan vill att de skall hålla sig till skötsel av hemmet och barnen, (och passa upp mannen, mitt tillägg, Zaida) Så blir Jordens Salt ett starkt och välgörande drama om kvinnors roll i arbetslivet. Jordens Salt produ-

cerades när McCartyismen nådde sin kulmen och radikala människor förföljdes i USA.

Filmen var en produktion utanför Hollywoods monopolistiska system. Den har gjorts av en självständig kooperativ produktionsgrupp. Gruppen lyckades göra filmen tillsammans med Hollywoods svartlistade cineastrar och i samarbete med militanta gruvarbetare i International Union of MINF MILL & Smelter Workers samt deras familjer.

De flesta rollerna spelas av verkliga gruvarbetare. Efter visningen av filmen stämplades den som vänsterpropaganda. Gruvägarna försökte stoppa filmvisningarna. De avskedade kvinnan som spelade huvudrollen som "Esperansa"

Filmens regissör Herbert Biberman ställdes inför Mc Cartys undersökningskommission och dömdes till fängelse.

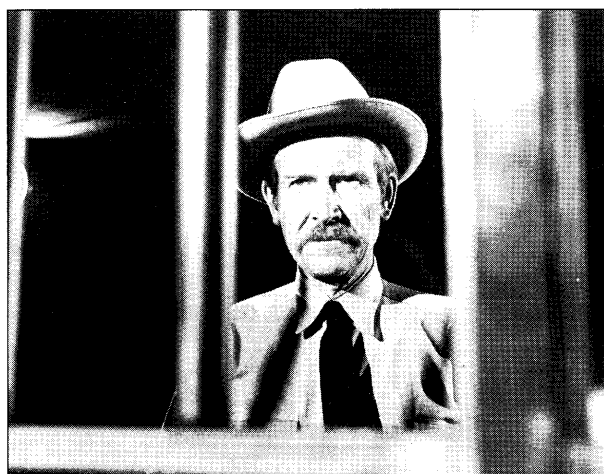
Ända fram till 1965 försvårades distributionen av filmen i USA. Filmen mottogs däremot väl i andra länder bland annat i Frankrike där den utnämndes till 1955 års bästa film.

Nu har Jordens Salt blivit en av filmhistoriens pärlor. Men jag tror att den fortfarande är aktuell och måste ses gång på gång inte bara på Första Maj.

Hossein Mahini

Roseaura Revueltas

Jag såg filmen 1 Maj 2002. Som gammal jämställdarbetare började jag nästan gråta. Kunde denna film verkligen vara gjord för femtio år sedan?

I de första scenerna hade den höggravida kvinnan bakat en kaka, för hon fyllde år. Mannen kom mycket irriterad hem, för han hörde att de fått påminnelse om avbetalning på radion, som kvinnan så gärna ville höra på. Han flyttade på kakan, så han kunde tvätta sig i vattnet som kvinnan hade hämtat vid brunnen.

Han såg inte kakan, han frågade inte varför hon bakat. Han skulle nämligen gå på fackmöte där de skulle kräva bättre arbetsvillkor. Hon sa, kräv likadana bostäder som de vita arbetarna har, de har både vatten och el, medan vi mexikanare får bära in vatten och ved.

Maken tyckte kanske att detta var ett evigt gnällande, men längre in i filmen när kvinnan satt i fängelse, och han fick sköta barn och tvätt hade han ändrat sig. Filmerna innehöll massor med feministiska bilder som glädde och förvånade mig.

Filmerna finns att låna på ABF, men Hossein lovar att ta fram den om du vill låna den.

Zaida

Bilderna
är ur
filmerna

"Du skall älska din nästa såsom dig själv"

Vi fick se en förhandsvisning av denna film av Maj Wechseltmann. Den handlar om krigens utveckling under 1947 – 1999.

Alltså efter andra världskriget förra århundradet. En fruktansvärd film om helvetet som civilbefolkning, djur och natur får utstå under krig. Och långt, långt efteråt. Ingen kan gå oberörd ut från den visningen.

Maj själv säger att det behövas studier före vi ser filmerna, och det håller jag verkligen med om. Fastän jag trodde att jag sett det mesta av hemska bilder, så var jag oförberedd.

Denna film visar att krig måste förbjudas. Det är lätt att säga men jag menar det. Alla som sett filmerna menar det. Konstigt nog trodde jag att Vietnamkriget skulle vara det värsta, kanske för där var jag mycket engagerad.

Men att Koreakriget var så förskräckligt mindes jag inte. Filmerna handlade om sju krig.

Grekiska inbördeskriget 1945 – 1949.

Koreakriget 1950 – 1953

Vietnamkriget 1961-1975

Sovjets krig i Afghanistan 1979 – 1988

Inbördeskriget i El Salvador 1980 – 1989

Gulfkriget 1991

NATO mot Serbien 1999

Det gäller för alla att nu protestera mot krig.

Stärka FN

Kräva fredsforskning på alla nivåer.

Få människor att förstå att detta är inte människors vilja, utan detta har andra grunder.

Vi måste gå samman, ordna seminarier och debatter tillsammans med ABF, Sveriges Fredsorganisationer, och invandrarorganisationer

Vi måste hjälpas åt att få folk att diskutera hur krig kan förhindras med filmerna som verktyg.

Zaida Hagman

Foto: Ditte Johansson

Joyce Carol Oates Blonde Översättning av Ulla Danielsson Bonniers

Stackars Norma Jeane Baker, alias Marilyn Monroe; de falska blondinernas okrönte drottning, de erotiska önskedrömmarnas olyckliga prästinna.

Det har redan skrivits många böcker om Marilyn. Främst tänker jag på Norman Mailer, som sin vana trogen, utgår från ett machoperspektiv.

Vem var egentligen denna alltför vackra, alltför kurviga och alltför blonda flicka som aldrig, trots att hon blev 36 år, lyckades bli en vuxen kvinna med rätt att hävda en egen integritet. Att inte bara vara ett själlöst sexobjekt, ett för kreti och pleti oblygt blottat kön.

Joyce Carol Oates är en synnerligen produktiv författarinna som redan skrivit ett trettiotal romaner samt dessutom lyrik, essäer, kritik och dramatik.

I en radiointervju fick jag höra att Oates på allvar började intressera sig för Norma Jean när hon upptäckte att den berömda filmstjärnan deltagit i en kurs för blivande poeter. Marilyn ville så mycket (dikterna som citerades är inte alls dåliga) och rollen som den kroniskt dumma blondinen kom så småningom att äckla henne. Hon visste ju att hon hade så mycket mer att ge, men hennes plats i världen tycktes ödesbestämd och omöjlig att rubba.

Gudinna och fnask. Underbar men solkig.

Norma Jeane hade ingen som hon verkligen vågade lita på trots att hon – närmast desperat – klamrade sig fast vid olika män.

Oates presenterar en lista på hennes älskare som sägs vara långt ifrån komplett. Den fyller en hel sida och är lika upplysande som tragisk. Under det till synes pryda femtioalet fanns det tydligen bara ett sätt att nå toppen. Då fick man glömma alla moralprinciper – Marilyn var trots allt uppväxt inom en strängt religiös rörelse...

Jag tror de flesta av oss känner till basfakta om Marilyn. Fadern var okänd och modern blev tidigt drabbad av schizofreni. När Marilyn slagit igenom som aktris och fått lite pengar placerade hon sin obotligt sjuka mamma på en exklusiv privatklinik och hoppades i hemlighet att fadern skulle vara en berömd man, kanske filmproducent eller en uppburen filmstjärna.

I sin sista fullbordade film "De missanpassade" (min favoritfilm) spelade Marilyn mot den hjärtsjuka Clark Gable som dog kort efter inspelningen. Stjärnans drog- och alkoholmissbruk gjorde att filmandet blev ett våghalsigt äventyr. Ibland dök Marilyn upp efter flera timmars fördröjning och var då ofta bakfull eller tablettpåverkad. Ibland orkade hon överhuvudtaget inte lämna sängen. Det var en svår situation för alla inblandade och att det skulle sluta i en katastrof blev ingen överraskning för omgivningen.

Oates har inte mycket till övers för Marilyn's älskare och äkta män. Bilden av den populära och närmast helgonförklarade John F. Kennedy är speciellt motbjudande. Han beställde kvinnor på samma lättsamma sätt som man beställer hemlevererad pizza.

Men man måste ändå i sanningens namn säga att det fanns ljuspunkter. Allt var inte svart och vitt. Marlon Brando och Arthur Miller samt några trogna sminkörer

gjorde säkert allt de kunde för att trösta och hjälpa. Men allt var för sent. Norma Jeanes liv fick en dålig start och ett fruktansvärt slut. Var det mord? Oates lutar åt den åsikten. Men vem vet?!

Norma Jean Baker var en gåta i livet. Inte ens hennes ensamma död går att förklara.

Den här boken kan inte undgå att beröra läsaren. Den är så rå och osminkad, så brutal och smärtsam.

Jag vill berömma Ulla Danielsson som gjort en så empatisk och språkkänslig översättning. Hoppas att hon snart får ett översättarpris för det förtjänar hon.

Maj Persson

* * * * *

Hanne Vibeke Holst Min Mosters Migrän eller hur jag blev kvinna Bonniers

Hanne Vibeke Holst är årsbarn med Barbiedockan.

1999 bestämmer hon sig för att se vad som har hänt med kvinnollen. Hon intervjuar sin 94-åriga mormor och ställer frågor hon aldrig ställt förut, hon talar med sina systrar som lever liv ljusår från hennes egen miljö och hon undersöker sitt eget liv, från den tidiga barndomen, genom tonåren, genom relationer och äktenskap.

När hon själv har blivit kvinna, som medföljande hustru till en topptjänsteman inom EU rubbas den äktenskapliga balansen. Trots mannen som givit henne frukost på sängen och strukit hennes, ja faktiskt, skjortor, så har hon fastnat

OM BÖCKER

i en kvinnofälla. När hon resolut packar in sig själv och barnen i bilen och lämnar mannen möts hon av oförståelse från alla utom från sin mormor. Mormor som gav upp när hon fyllde 40 skriver till dotterdottern att hon tycker hon gjort alldeles rätt.

Hanne Vibeke Holst har läst sin de Beauvoir och Virginia Wolf och funderar och analyserar boken igenom över den kvinnoroll hon trodde hon inte hade. Boken pendlar hela tiden mellan privat och personligt, utan att helt falla över i det privata.

Det är en självutlämnande bok, bitvis rolig och absolut tankeväckande.

Caroline Runesdotter

* * * * *

Majken Johansson. Dikter. Karin Hartman. Bottenglädjen. En bok om Majken Johansson. Bonniers

I Malmö föddes den sjunde augusti en flicka som fick namnet Majken. Hon skulle så småningom bli en av vårt lands mest egensinniga och folkkära poeter.

Barndomen blev splittrad med vistelser i olika fosterhem av skiftande kvalitet. Majkens biologiska mor Elsa Johansson var nämligen ogift, arbetade som servitris och hade ingen ekonomisk möjlighet att själv ta hand om sin lilla dotter.

Ständiga uppbrott, men till slut fick hon stanna hos paret Grip. Hon tydde sig till styvfadern men var av förklarliga skäl rädd för hans hustru. Denna hade drabbats av en demenssjukdom som bl.a tog sig uttryck i plötsliga vredesutbrott och fysiskt våld.

Skolan blev en tillflyktsort och Majken var en flitig och begåvad elev. Läs-
hungern ledde henne till studier i Lund

där hon läste teoretisk filosofi, engelska och pedagogik. Hon kom att ingå i en grupp av lyrikintresserade studenter – den s.k. Lundaskolan som utgav den litterära årskalen-
dern Vox.

Majken debuterade redan 1952 med Buskteater som genomgående fick fina recensioner. En kritiker skrev att samlingen var ”fräck och halsbrytande ironisk”.

Det stämmer, men redan i första boken finns mörka och hotfulla inslag. Poeten led av panikångest och återkommande depressioner; hade redan gjort ett allvarligt menat självmordsförsök och även börjat använda alkohol som tröst och nervmedicin.

Det var en skör men förhoppningsfull ung kvinna som satte sig på tåget till Stockholm för att erövra den litterära världen.

Hon försörjde sig till en början som översättare och korrekturläsare. Men det är svårt att leva ensam i en främmande stad. För att råda bot på sin isolering satte Majken in en kontaktannons och kom genom den att träffa en äldre finlands-svenska. I alla dikter som handlar om denna kvinna – de är många – kallas hon för S.

Det uppstod ett intensivt kärleksförhållande som fick ett abrupt slut när S efter ett gräl sköt sig till döds.

Majken skulle aldrig glömma denna tragiska händelse som i hög grad skulle komma att påverka liv och dikt.

Och jag såg i sår mellan själ och kropp
så djupt, att där växte

ensamheten. Så djupt
att där växte sig ensamheten
starkast.

Som tur var fann poeten en livsuppgift i Frälsningsarmén, arbetade som journalist på Stridsropet och stod ofta på gator och torg för att sälja tidskriften och föra livliga diskussioner med de förbi-passerande. Det var också genom Frälsningsarmén som Majken lärde känna poeten, översättaren och officeren Karin Hartman.

När nu Bonniers ger ut Majken Johanssons samlade dikter. (7 böcker) Så kommer samtidigt Hartmans bok om Majken. De två stod varandra nära och allt tyder på att Majken fick flera återfall och kriser. Men det fanns även glädje-ämnen, skämt och skratt, djupa samtal och gemensamma bönestunder.

Hartman skriver också med både klarsyn och värme. Hon skyller inte tillkortakommanden utan försöker tålmodigt att reda ut problemen och finna förklaringar. Här berättas det väsentligast om Majkens liv och vi får lära känna bakgrunden till några av de mest älskade dikterna. Boken är såväl väl-skriven som lättläst. En finare vänbok har jag svårt att föreställa mig!

Titeln Bottenglädjen är hämtad från en ofta citerad dikt som nästan blivit en devis för Frälsningsarmén:

Från tusen sorters oro
blir jag befriad
Bottenglädjen
räcker för alla bottenlägen.

Maj Persson

Det vi inte fick veta Artiklar 1998-2001 John Pilger Ordfront

I början av april gav svenska media en totalt felaktig bild av händelser i Venezuela när den folkvalde presidenten avsattes i en statskupp för att två dagar senare återinsättas genom ett folkligt uppror och lojala delar av armén.

Hade de svenska journalisterna läst John Pilgers krönika någon vecka tidigare i Aftonbladet, hade kanske inte mediabilden blivit så missvisande.

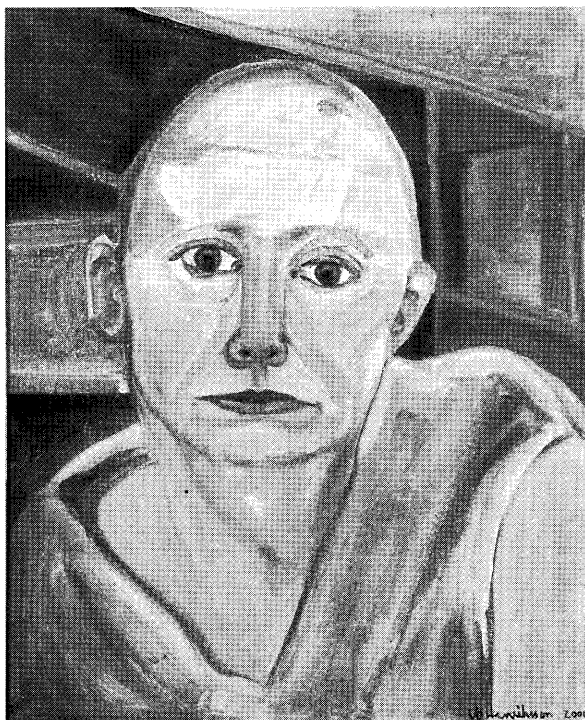
John Pilger förutsade statskuppen i Venezuela och kunde också berätta i vilket sammanhang den skulle ses. Det vi inte fick veta är på sätt och vis en fortsättning på Den Dolda Dagordningen som Ordfront gav ut 1999.

Boken består av en samling artiklar som tidigare varit publicerade i Aftonbladet från 1998 till slutet av 2001. Pilgers vassa penna gisslar hyckleriet kring Dianas död och bombattackerna mot amerikanska ambassader i Östafrika med över 5.000 skadade. Ingen afrikan fick någon som helst hjälp från USA som däremot gjorde en politisk medieuppvisning kring de tio döda amerikaner som flögs hem.

Vi får också följa det makt-politiska spelet bakom bombkriget mot Jugoslavien och det utdragna bombkriget mot Irak. Pilger sätter in alla händelser i sammanhang och gör det hela begripligt, men därmed inte okomplicerat. Och själv upphör jag aldrig att förvånas.

Det jag får veta av Pilger hör till det jag inte fick veta av media.

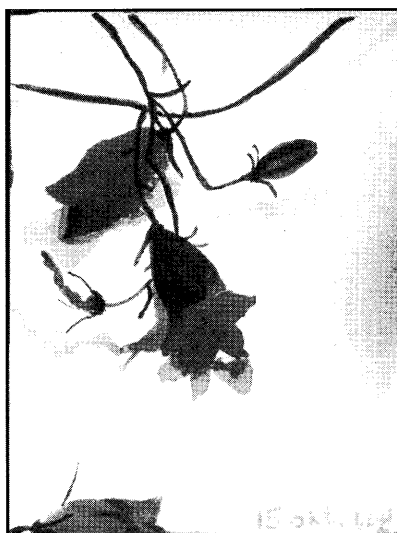
Caroline Runesdotter

LÅNA MIG NATTENS ÖRA Dikter av Ullabritt Henriksson

Hösten 2000 visade Konstfrämjandet i Karlstad en gripande utställning. Det var en rad självporträtt av en döende cancersjuk kvinna - Ullabritt Henriksson. Jag kände henne inte personligen, men jag visste vem hon var, kände många av hennes vänner, och jag blev chockad när jag hörde att hon var så sjuk.

I vinter kom en bok med dikter som Ullabritt skrev under sin sista sjukdom. Det är en tunn bok, och dikterna är korta. Jag läste dem på tåget till Göteborg, läste och grät, samtidigt som jag kände mig förunderligt tröstad.

Jag tror att Ullabritts dikter kan vara till tröst och hjälp för många som är sjuka och rädda eller som har förlorat någon kär människa.

Förutom dikterna innehåller boken Ullabritts akvareller från den sista tiden hon levde. Några av hennes nära vänner har också skrivit minnesord.

Aase Bang

Boken kostar 150 kr och kan beställas från Heidruns förlag, Fensbol 39, 685 93 Torsby
Tel 0560-421 26

OM BÖCKER

När kommer min
sista sommar tro?

Du frågar
vart reser du sommaren?
Till landet bortom bergen
platsen ovan molnen
eller kanske till Paris

Ibland känns tanken
på döden
Befriande
ibland bottenlös
skräck
men oftast som en
mild sorg

Gryningens fågelkonsert
genomsveptiga sängkläder
tårar över Sierra Leone

Timmarna går
på tok får långsamt
Kroppens kramper
gör nattens vila omöjlig

Låna mig nattens öra
att viska mina rädslor till

Myskmadra och tovsippa
Brinnande kärlek och
stormhatt
Nunneört

Vårdagjämning
sol och friska vindar

Att gång på gång
befinna sig framför
en svart avgrund
utan möjlighet att
vända är en
levande mardröm

Jag vet att ni
klarar er utan mig
men hur ska jag
kunna klara mig utan
er?

Förlaget Alhambra

Förlaget Alhambra har nu under en imponerande följd av år gett ut brännande aktuella och viktiga böcker.

Deras praktverk Arabiska folkens historia är en av deras mest sålda böcker. Här anmäler vi istället två andra av förlagets utgivningar:

Honung Zeina Ghandour Alhambra

Honung utspelar sig i en palestinsk by, under israelisk ockupation. Huvudpersonen Ruhiya är böneutroparens dotter. Han själv är döende och kommer inte klara att ropa ut bönen från minareten.

Ruhiyas ungdomskärlek har blivit fundamentalist och är på väg att genomföra ett självmordsuppdrag.

Så småningom drivs Ruhiya att göra det förbjudna: att kalla till bön från minareten och hennes rop får självmordsbombaren att avstå från att fullfölja sitt uppdrag. Men själv har hon gjort något som är tabubelagt.

Romanen är berättad med ett gåtfullt poetiskt språk. Författarinnan är jurist, född i Libanon, men bosatt i London. Detta är hennes första roman.

Korstågen enligt araberna Amin Maalouf Alhambra

Det fanns en tid när en karta över det heliga landet, Palestina fanns i de svenska klassrummen. Vi kunde följa den bibliska historien på kartan, men korstågen nämndes bara sporadiskt i ämnet historia och hur korstågen uppfattades bland araberna vet vi ingenting om.

Den kunskapsluckan kan vi nu lätt rätta till med Amin Maaloufs utmärkta bok "Korstågen enligt araberna".

Boken som skrevs och gavs ut 1983, ger en levande bild av det heliga kriget. För dem som läst Jan Guillous "Tempelriddaren" är det spännande att kunna följa samma händelser i Maaloufs bok.

Det är nyttigt att få ett utifrånperspektiv på ett tidigt europeiskt erövringsprojekt, där de kultiverade folken i Mellanöstern förfasar sig över de efterblivna barbarerna. Det är en välskriven och intressant bok och den kan även kasta ljus över dagens konflikt.

Caroline Runesdotter

Kvinnor i tid och rum Redigerad av Hjördis Levin och Katarina Wallin

Kvinnor i tid och rum heter en liten och tunn bok, som kom ut i början av året.

Boken är redigerad av Hjördis Levin och Katarina Wallin. I boken medverkar elva kvinnor med små, korta berättelser och dikter. Berättelserna har olika teman, som t ex "En vanlig dag på kvinnojouren" och "Minnesbilder från Hinsebergsfängelset (18 april 1983)".

Flera gömda och glömda kvinnor i historien tas fram. Dit hör Frances Willard, på 1800-talet i Amerika en berömd metodist och två abedissor på 1400-talet, Jeanne de Jussie och Marie Dentiére, som båda förföljdes på grund av sin religiösa tro.

Elly Engstedt

* * * * *

Förintelseindustrin Norman G. Finkelstein Ordfront

Ett otroligt ämne, kan det tyckas. Kan det verkligen finnas en profitering på Förintelsen.

Ja, visar Norman G. Finkelstein och visar på ett övertygande sätt hur Förintelsen har plockats fram ur gömmorna för att tjäna ett politiskt syfte. Innan 1967 drog möten och konferenser om Förintelsen bara några tiotal deltagare i USA och de stora judiska organisationerna motsatte sig minnesmanifestationer av Förintelsen. I Kalla Krigets anda ställde de sig på USA:s sida även när det innebar att acceptera ett upprustat Västtyskland. Först efter 1967 upptäckte den amerikanska judiska eliten Israel. Skillnaden var att Israels krigsförmåga hade gjort landet strategiskt intressant för USA:s makt elit.

Finkelsteins bok har redan recenserats en gång i Vi Mänkor. Eftersom den är högaktuell vill jag gärna påminna om den. Att läsa Förintelseindustrin, hjälper till att förstå de maktstrategiska hänsyn som finns bakom den till synes olösliga konflikten.

Caroline Runesdotter

* * * * *

Blackout Johanne Hildebrandt Bokförlaget DN

Fortfarande flera generationer efter Barbro Alvings reportage från spanska inbördeskriget är det få kvinnor som är krigskorrespondenter.

Johanne Hildebrandt är i alla fall en sällsynt erfaren sådan, med tio år rapportering från Balkan på meritlistan. Blackout är en samling av hennes reportage. Om du inte redan vet hur civilbefolkningen drabbas i krig, ska du läsa den här

boken. Men du får också veta en del om de krigförande och om FN trupperna.

Hon har följt svenska äventyrare som tagit värvning som legosoldater – eller FN- soldater, träffat dem både där och hemma i Sverige. Man får nästan en känsla av att Johanne Hildebrandt varit med och sett allt under de tio år hon rapporterade därifrån.

Caroline Runesdotter

* * * * *

Katarinas sovjetiska Upplevelser Maria Zennström Bonniers

Landet där allt kan hända – det gamla Sovjetunionen. Huvudpersonen Katarina, upplever det mesta i landet i slutet av åttio-talet i det som fortfarande var Sovjetunionen.

Författarinnan gick själv på Filmhögskolan i Moskva under den tiden. Boken är inte bara hänförelseväckande att se på, men också en njutning att läsa. I ögonblicksbilder som känns väldigt genuina får vi följa Katarinas upplevelser i det sovjetiska samhället i olika miljöer i Leningrad, i Moskva, på filmskolan och hennes egna forskningsresor.

Caroline Runesdotter

* * * * *

"Sanningen är allas jaktrop
men inte mångas byte."

George Berkely

FRED, RÄTTVISA OCH EN DEMOKRATISK VÄRLDSORDNING

En välbesökt rikskonferens ägde rum i Stockholm den 27-28 april i år arrangerad av Sveriges Fredsråd och som en uppföljning av rikskonferensen "Samling för FN:s framtid" som ägde rum i Stockholm 5-7 maj 2000.

Lördagen inleddes med en serie inlägg av bl.a. Gun Britt Andersson UD, Peter Weiderud utrikeschef i svenska Kyrkan och Abdirisak Aden ordf. i Svensk-somaliska institutet, representanter från Forum Syd, Intern. Läkare mot Kärnvapen och Sveriges Fredsråd bidrog likaså. Konferensen ägnades åt grupparbete kring fyra tema och resulterade i ett SLUT-DOKUMENT.

Konferensen avslutades med att Tomas Hammarberg, generalsekreterare i Olof Palmes internationella Center talade över ämnet "Mänskliga rättigheter efter den 11 september" och han nämnde bl.a. att Mary Robertsson förvägrats omval som ansvarig för Mänskliga Rättigheter på grund av USA:s veto. Hon anses ha underminerat kampen mot terrorismen. Hon har kritiserat USA:s agerande i Afghanistan, militärdomstolar och hoten mot Mänskliga Rättigheter. Han betonade likaså att självförsvarsbegreppet inte får utvidgas. Kampen måste föras inom internationella lagar och rättsregler.

Vi fick också information om WORLD SOCIAL FORUM som återigen ägt rum i Puerto Alegre och som i höst kommer att ha en svensk version i Göteborg och i Lund. I Florens, i Italien likaså.

Eva Björklund redovisade hur man i New York på NGO-mötet inför FN:s Millenium Forum fick igenom ett mera radikalt uttalande än som var förberett av organisatörerna.

I slutdokumentet framhölls när det gällde de fyra tema som grupperna arbetade med följande:

FRED OCH NEDRUSTNING

"...Frågeställningen gäller om de centrala globala frågorna skall hanteras och lösas inom ramen för FN och ingångna internationella avtal eller om hela det föregående århundradets landvinningar skall fortsätta att undergrävas eller helt upphävas..."

"...Det internationella samfundets målsättningar är klara som de fastlagts i FNs världskonferenser och av generalförsamlingen..."

"...FN-stadgans våldsförbud utgör kärnan i det globala fredsarbetet. Denna får inte berövas sin innebörd utan säkerhetsrådet måste hävda sin roll och utöva den i enlighet med stadgans bestämmelser..."

GLOBALISERING OCH HÅLLBAR UTVECKLING

FN-stadgans ekonomiska och sociala mandat måste genomföras fullt ut och det ekonomiska verksamhetsfält som domineras av IMF, Världsbanken och WTO inlemmas i FNs verksamhet och samordnade roll. Dessa organisationer måste styras enligt demokratiska principer..."

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

"...Kampen mot terrorism kan inte under några omständigheter berättiga till inskränkningar eller kränkningar av de mänskliga rättigheterna eller folkens rätt till befrielsekamp mot ockupation och förtryck. För att bli framgångsrik måste den föras genom ökad respekt för de mänskliga rättigheterna, innefattande såväl medborgerliga fri- och rättigheter som de ekonomiska och sociala rättigheterna och rätten till utveckling och nationellt självbestämmande..."

"...Vi kräver att Israel omedelbart skall dra tillbaka sina militära styrkor från den palestinska myndighetens områden och upphöra med ockupationen av hela Västbanken och Gaza som är ett brott mot FN:s stadga och en form av statsterrorism..."

FN:s STÄRKANDE OCH DEMOKRATISERING

En högt prioriterad punkt måste vara att få till stånd en internationell kampanj till stöd för FN:s finanskris och till stöd mot alla försök till ekonomisk och annan utpressning mot organisationen från stormakter. Det behövs en fortsättning på den Milleniemobilisering för finansiering som igångsattes inför Millenieforumet..."

"...Vi vill bidra till ett brett internationellt nätverksbyggande bland folkrörelser i alla världsdelar till stöd för FN, dess grundprinciper och aktionsplaner och program..."

En mycket välorganiserad konferens med många stimulerande samtal. Ett stort tack till organisatörerna inom Sveriges Fredsråd

Maj Lis Fridén

"Det är det man begär, inte det man får som säger vem man är."

Barbara King

Vid en fjärran
belägen hamn
hör jag vågorna
sjunga ditt namn

Laila Svanholm

På marsch i Karlstad

Jämställdhetsrådet 2002

5 juni 2002 samlades vi på jämställdhetsrådet.

Det handlade denna gång om kvinnor och mäns löner.

Margareta Winberg öppnade med att presentera vissa framgångar på detta område.

Från SCB Statistiska Central Byrån visade Lena Johansson svart på vitt hur det ser ut och ingen blev förvånad, allt var som förut, ingen förbättring. Men hon visade hur man undersöker och att det inte hjälper, kvinnor har lägre lön än män.

Anita Harriman JämO förklarade problem som finns när lön diskuteras och tiden innan jämställdhet skall ske (3 år). Information om löner omfattas av tystnadsplikt.

JämO inbjuder de statliga verken att ta en utbildning. Tusen företag skall inom kort få brev om deras jämställdhetsplan, med påtryckning om vikten med jämställdhet.

Slutligen talade Anders Lindström från Medlingsinstitutet (en ny myndighet) om sin roll för minskade löneskillnader.

Det verkade inte ha gjort mycket nytta, men en tjock utredning fanns att läsa.

Till sist diskuterade vi det sagda.

Personligen blev jag trött och ledsen. Hur länge skall detta diskuteras?

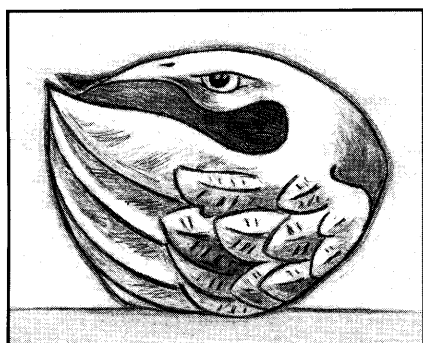

Bild: Hedvig Hogen

Inga fler utredningar.

Sanningen är att alla lågbetalade svenska arbetare betalar alla andras välfärd.

De borde genast få betalt för sitt arbete.

Vem har bestämt att det är just de som skall tänka på Sveriges ekonomi. Låt dem som har mer än 25 000:- i månadslön vänta med påkött till alla andra också har 25 000:- i månadslön. Skriv av alla studielån och låt människorna leva.

Zaida.

Foto: L Ernbrink

Hyr en vecka i Gesunda

Vår underbara stuga vid Siljan är lika fin vinter som sommar. Den ligger i backen till lilla liften på Gesundaberget. Nära till badet på Sollerön. Fem minuter till affär och buss.

Stugan har storstuga med kök, två sovrum, med våningsängar. Badrum och friggebod med två sängar. Utrustad för minst sex personer.

Ta bara med lakan och handdukar och kom.

Underbar omgivning.

Pris för medlemmar 1250:- vecka 1500:- för icke medlemmar.

Särskilt attraktiva veckor såsom jul, nyår m.fl. något dyrare.

Ring tel. 031-14 40 28 för närmare besked.

Zaida

KLIPPT UR VI KVINNOR NR. 1 1968

VI VÄRLDENS KVINNOR

SKRIVET AV EDITA MORRIS 1968

Sårat och lemläst har året 1967 släpat sig ut från världsscenen som en aktör som spelat rollen av hopplösheten. Han kved av hunger, han jämrade sig av smärta från krigsåren, han var lemlästad av tortyr. Skall det nya året ikläda sig samma ruskiga kostym?

Tyvärr är det inte bara kvinnor som bestämmer om krig och fred.

En sak **kan** och **skall** vi bestämma. Tvåhundra femtio av våra systrar har suttit inspärrade på djävulsön, Youra, i tio månader.

Nu skall de ut! Vi skall släppa ut dem!
Youra är en obobodd ö utan vatten eller växtlighet.

Dricksvatten till fångarna kommer med båt från en närbelägen ö, men när vinterstormarna härjar kan båten inte landa. Då får våra systrar dricka gammalt, rostigt vatten – och insjukna.

De sover i oeldade cementceller och insjuknar. De äter svinmat – och insjuknar.

Varje kvinna som dör på Youra under året 1968 är ditt och mitt offer! Låt oss inte bli mörderskor under det nya året. Låt oss bli systrar, mödrar, och **kvinnor**.

Låt oss idag skriva till U Thant och be att UNO i dag tar upp frågan om Greklands kvinnliga fångar.

Låt oss titta general Patakos, i tusentals brev, att förflytta kvinnorna till ett "bättre" fängelse, och att frisläppa de gamla och de sjuka genast. Låt oss be vår egen regering att ingripa, ty inte ens det "nya" Grekland tycker om att deras djävulsö jämförs med Auschwitz.

Om vi, världens två miljarder kvinnor, inte kan frisläppa tvåhundra femtio grekiskor så står det ynkligt till med oss.

Då är vi inte värda mycket.

Men vi kan!

Vi skall!

Låt oss sätta igång genast!

Efter en tid släpptes kvinnorna från denna hemska ö. De flesta kvinnorna var sådana som protesterat mot den fascistiska regering som regerade i Grekland vid denna tid.

Zaida

Bild: Ditte Johansson

"Tell the truth and shame the devil."

Stephen King

Tusen systrar

"Vi som fått blommor och
Morsdagspaket istället för
likalön och jämlikhet
/.../

Vi vet, vi ser att vi blir fler
och fler
En ensam kvinna är bara en slav
Men tusen systrar kan ställa
krav."

Susanne Osten/Margareta Garpe
Ur Jösses Flickor, befrielsen är
nära (1974).

Vi kan! Vi vill! Vi törs!

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Tegelviksgatan 40
116 41 Stockholm
(Tisdag och torsdag 13-15)
tel: 08-640 92 05

Postgiro: 50 50 95-0
Insamlingskonto: 5 13 23-4
E-post: info@svenskakvinnor.nu
eller: zaida.hagman@spray.se
Hemsida: www.svenskakvinnor.nu

Linnégatan 21 B
413 04 Göteborg
(Måndag-fredag 13-15)
tel: 031-14 40 28

SKV är partipolitiskt obundet och verkar för ett demokratiskt samhälle med en ekonomi som inte bygger på profit utan på människors behov, ett samhälle fritt från alla former av förtryck.

Förbundets målsättning är:

att verka för jämställdhet mellan kvinnor och män och för ett rättvist samhälle där alla har ett meningsfullt arbete,
att verka för ett samhälle där alla barn är trygga och har lika värde, oavsett föräldrarnas ekonomiska situation, etniska tillhörighet eller nationalitet,
att verka för fred, allt framtidsarbetets grundval,
att verka för skydd av vår egen och framtida generationers samhälle,
att verka för solidaritet mellan folken, särskilt solidaritet med kvinnor, som i regel är hårdast drabbade av förtryck och exploatering,
att bekämpa all kommersiell exploatering av såväl vuxna som barn.

SKV har i korthet följande historia:

År 1914 bildades Föreningen Frisinnade Kvinnor under parollen "Mot krigspsykos, för demokrati och kvinnans likställighet". År 1932 utvidgades förbundet så att samarbete blev möjligt med alla kvinnor som önskade en samhällsutveckling i vänsterriktning. Då fick förbundet sitt nuvarande namn.
År 1946 anslöt sig Svenska Kvinnors Vänsterförbund till Kvinnornas Demokratiska Världsförbund, KDV. (Women's International Democratic Federation). KDV har konsultativ status hos FN:s ekonomiska och sociala råd hos Unesco. Denna status innebär rätt att yttra sig vid sammanträden och framlägga egna förslag.

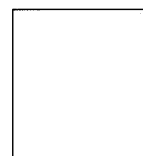
Välkommen som medlem i SKV!

☐ Ja, jag vill gärna bli medlem i SKV

Ja, jag vill gärna prenumerera på Vi Mänkor

- ☐ Prenumeration 4 nr 150 kr/år
- ☐ Gåvoprenumeration 100 kr/år
- ☐ Stödprenumeration 200 kr/år

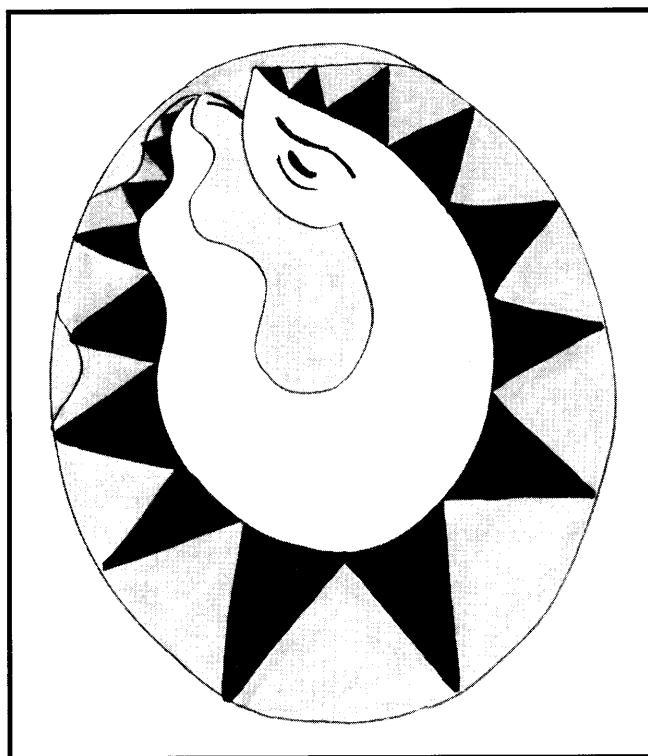
Namn:.....
Adress:.....
Postadress:.....
Telefon:.....
E-postadress:.....

SKV
Linnégatan 21 B
413 04 Göteborg

POSTTIDNING

BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING
Vid definitiv
eftersändning återsänds
försändelsen med nya
adressen på baksidan
(ej adressidan)

VI MÄNSKOR

**Vi Mänskor finns att läsa på ditt bibliotek
om den inte finns där fråga efter den**

Linnégatan 21B, 413 04 Göteborg